

SLUŽBENI VJESNIK
POREČKE I PULSKE BISKUPIJE

God. LXI. 2010. broj 4.

Izdaje:
Biskupski ordinarijat u Poreču
Dobrilina 3, 52440 POREČ

Odgovara:
mons. Ivan Milovan, biskup

Uredio:
mr. Ilija Jakovljević, kancelar

tel: +385 (052) 432-064
faks: +385 (052) 451-785;
e-mail: biskupija-porec@pu.t-com.hr

Na koricama:
Svetište Eufrazijane
i pročelje pulske katedrale

Biskupovo pismo na početku nove školske godine 2010/11.

Draga djeco i mladi, poštovani roditelji i vjeroučitelji!

Koliko samo početaka ima u našem životu! Rođenje, školovanje, izbor zvanja, zaposlenje, ulaženje u brak, svećeništvo, redovništvo... I svake godine mjesec rujan obilježen je – za sve mlade i njihove roditelje, učitelje i odgojitelje – uvijek novim početkom, početkom nove školske godine.

Znamo da će i ova nova školska godina biti nov izazov i napor, ali vjerujemo da ne će nedostajati ni trenutci zajedništva i radosti, dobrih rezultata i uspjeha.

Draga djeco i mladi, uz početak nove školske godine želim vas potaknuti da upišete katolički vjeronauk u školi i uključite se u župnu katehezu u vašoj župi. Druženje sa stranicama Svetog pisma bit će, svaki put, novi susret s onim koji je Učitelj i Prijatelj mladih, koji nam otvara novi pogled na naš život, na naša pitanja i probleme; na Boga, ljude i svijet. Vjeronauk i župna kateheza, svaki na svoj način, pomoći će vam usvajati Isusove stavove. Apostol Pavao piše: «Imajte u sebi iste osjećaje (i misli) kao i Krist Isus.» (Fil 2,5) Imati iste misli i osjećaje... Upravo tako, svi mi vjernici, mlađi i stariji, pozvani smo rasti u vjeri i doseći prag osobne vjere!

Lijepo piše Papa Benedikt XVI.: «Ne postoji ništa ljepše nego biti dotaknut, zateče evanđeljem. Ne postoji ništa ljepše nego poznavati njega i priopćavati drugima prijateljstvo s njime.» (Homilija, 24.4.2005.)

Dragi vjeroučitelji, vama je nadasve upućena ona druga riječ: «Nova vremena traže i prikladne metode evangelizacije (...) Potrebno je iskoristiti te mogućnosti i dati dokaz kreativnosti, u punom skladu s biskupima i svim članovima prezbiterija.» (Ivan Pavao II., Zagreb, 10.9.1994.) Učinimo sve da vjerske istine ne budu samo predmet naviještanja polaznicima vjeronauka i kateheze, nego da one postanu i njihova vlastita životna istina, životni stav i opredjeljenje. Budimo ne samo učitelji nego i svjedoci onih stvarnosti koje naviještamo.

Draga djeco i roditelji, zahvaljujemo vam na povjerenju koje pokazujete svojim izborom vjeronauka u školi, pohađajući redovno župnu katehezu i sudjelujući u nedjeljnoj liturgiji Crkve. Na taj način najbolje svjedočite svoju želju za rastom u vjeri te da podržavate nastojanja svećenika i vjeroučitelja u ostvarivanju katehetske zadaće povjerene Crkvi.

Neka nam Majka Marija svojim primjerom i zagovorom pomogne slušati i usvajati – pameću, srcem i životom – riječi Isusove koje su «put, istina i život» za sve ljude.

U Poreču, 1. rujna 2010.

+ *Ivan, biskup*

KAZALO

SVETA STOLICA

Okružnica kardinala Juliána Herranza, predsjednika Papinskoga vijeća za tumačenje zakonskih tekstova, predsjednicima biskupskih konferencija

Formalni čin otpada od Katoličke Crkve

Vatikan, 13. ožujka 2006.

Prot. N. 10279/2006.

Uzoriti/Preuzvišeni,

Već duže vrijeme ne malo biskupa, sudski vikari i drugi djelatnici kanonskoga prava iznosili su ovome Papinskome vijeću dvojbe i zahtjeve o pojašnjenju glede takozvanog *actus formalis defectionis ab Ecclesia catholica*, o kojemu se govori u kanonima 1086, § 1, 1117 i 1124 Zakonika kanonskoga prava. Zapravo je riječ o novome pojmu u kanonskom zakonodavstvu, koji se razlikuje od ostalih načina koji su radije „virtualni“ (koji se temelje na ponašanju) „općepoznatog“ ili jednostavno „javnog“ napuštanja vjere (usp. kann. 171, § 1, br. 4; 194, § 1, br. 2; 316, § 1; 694, § 1, br. 1; 1071, § 1, br. 4 i § 2), okolnosti u kojima su zakonima samo crkvenim vezani oni koji su kršteni u Katoličkoj crkvi ili su u nju primljeni.

Problem su brižljivo proučili mjerodavni uredi Svete Stolice, kako bi prije svega točno odredili teološko-doktrinarne sadržaje tog *actus formalis defectionis ab Ecclesia catholica*, te potom precizirali zahtjeve ili pravne oblike koji su nužni kako bi se on predstavio kao stvarni „formalni čin“ otpada.

Nakon što je glede prvoga aspekta donesena odluka Kongregacije za nauk vjere i cijelo pitanje proučeno na plenarnom zasjedanju, ovo Papinsko vijeće predsjednicima biskupskih konferencija prenosi sljedeće:

1. Napuštanje Katoličke crkve, da bi se valjano moglo predstaviti kao stvarni *actus formalis defectionis ab Ecclesia*, mora se – s učincima iznimaka što ih predviđaju prije navedeni kanoni – konkretizirati:

a) u unutrašnjoj odluci da se istupi iz Katoličke crkve;

b) u ostvarenju i izvanjskom očitovanju te odluke;

c) u prihvaćanju te odluke od strane mjerodavnog crkvenog autoriteta.

2. Sadržaj čina volje mora biti prekid svih onih veza zajedništva vjere, sakramenata i pastoralnog vodstva – koji vjernicima omogućuju da primaju milosni život unutar Crkve. To znači da takav *formalni čin* otpada nema samo pravno-upravni karakter (istup iz Crkve u službenome smislu s odgovarajućim građanskim posljedicama), nego se predstavlja kao stvarno odvajanje od konstitutivnih elemenata života Crkve: stoga on pretpostavlja čin **otpada, krivovjerja ili raskola**.

3. Pravno-upravni čin napuštanja Crkve ne može po sebi tvoriti formalni čin otpada u onom smislu kako to shvaća ZKP, jer bi mogla ostati volja da se ostane u zajedništvu vjere.

S druge pak strane, formalno ili (još manje) materijalno krivovjerje, raskol i otpad ne predstavljaju već po sebi formalni čin otpada, ako se ne konkretiziraju izvanjski i ako se ne očituju crkvenom autoritetu na dužan način.

4. Prema tome, mora se raditi o pravno valjanom činu, koji je postavila osoba kanonski sposobna u skladu s kanonskom normativom koja ga regulira (usp. kann. 124-126). Taj se čin mora učiniti osobno, svjesno i slobodno.

5. Osim toga, traži se da čin očituje zainteresirana osoba u pisanom obliku pred mjerodavnim autoritetom Katoličke crkve: pred ordinarijem ili vlastitim župnikom, kojemu jedinom pripada suditi o postojanju ili ne postojanju u činu volje sadržaja iznesenog u točki 2.

Dosljedno tome, samo podudaranje tih dvaju elemenata – teološki profil unutarnjeg čina i njegovo očitovanje na tako određeni način - čini *actus formalis defectionis ab Ecclesia catholica*, s odnosnim kanonskim kaznenim mjerama (usp. kan. 1364, § 1).

6. U tim se slučajevima isti mjerodavni crkveni autoritet treba pobrinuti da se u maticu krštenih (usp. kan. 535, § 2) upiše s izričitom oznakom da se dogodio „*defectus ab Ecclesia catholica actu formalis*“.

7. Imajući u vidu krsni karakter, ipak ostaje jasno da je sakramentalna veza

pripadnosti Kristovom Tijelu, koje je Crkva, trajna ontološka veza koja ne nestaje zbog nikakvog čina ili činjenice otpada.

U sigurnosti da će episkopat, svjestan spasenjske dimenzije crkvenoga zajedništva, dobro razumjeti pastoralna obrazloženja ovih odredaba, koristeći se okolnostima da se potvrdim s osjećajima bratskog poštovanja Vaše Uzoritosti/Preuzvišenosti

odani Vam u Gospodinu

Jilián Kard. Herranz
Predsjednik

+Bruno Bretagna
Tajnik

Ovo priopćenje odobrio je papa Benedikt XVI., koji je odredio njegovo objavljivanje svim predsjednicima biskupskih konferencija.

Poruka pape Benedikta XVI. za Svjetski misijski dan 2010.

Izgrađivanje crkvene zajednice je ključ misije

Draga braćo i sestre, mjesec listopada, s proslavom Svjetskog misijskog dana, pruža dijecezanskim i župnim zajednicama, ustanovama posvećenog života, crkvenim pokretima i čitavom Božjem narodu priliku obnoviti zauzetost u naviještanju evanđelja i dati pastoralnim aktivnostima širi misijski doseg. Taj nas godišnji događaj poziva snažno živjeti liturgijske i katehetske, karitativne i kulturne trenutke po kojima nas Isus Krist poziva za stol svoje riječi i euharistije, kako bismo kušali dar njegove prisutnosti, odgajali se u njegovoj školi i sve svjesnije živjeli u sjedinjenosti s njim, Učiteljem i Gospodinom. On sâm kaže: »tko mene ljubi, njega će ljubiti Otac moj, i ja ću ljubiti njega i njemu se očitovati« (Iv 14, 21). Jedino na temelju toga susreta s Božjom ljubavlju, koji mijenja čovjekov život, možemo živjeti u zajedništvu s njim i jedni s drugima i pružati braći

vjerodostojno svjedočanstvo i obrazložiti nadi koja je u nama (usp. *1 Pt* 3, 15). Odrasla vjera, kadra potpuno se predati Bogu sa sinovskim stavom, jačana molitvom, razmatranjem Božje riječi i učenjem vjerskih istina uvjet je za promicanje novoga humanizma, utemeljenog na Isusovu evanđelju.

U listopadu se, usto, u mnogim zemljama iznova pokreću razne crkvene aktivnosti nakon ljetne stanke i Crkva nas poziva naučiti od Marije, posredstvom molitve svete krunice, razmatrati naum Očeve ljubavi o ljudskom rodu, kako bismo ga ljubili kao što ga on ljubi. Nije li to možda također smisao misije?

Otac nas, naime, poziva da budemo ljubljena djeca u njegovu ljubljenom Sinu, te da prepoznamo kako smo svi braća i

sestre u njemu, daru spasenja za čovječanstvo podijeljeno neslogom i grijehom, i Objavitelju pravoga lica Boga koji je »tako ljubio svijet te je dao svoga Sina Jedinorođenca da nijedan koji u njega vjeruje ne propadne, nego da ima život vječni« (Iv 3, 16).

»Htjeli bismo vidjeti Isusa« (Iv 12, 21) molba je koju su, u Ivanovom Evanđelju, neki Grci, koji su došli hodočastiti u Jeruzalem povodom Pashe, uputili Filipu. Ona odzvanja također u našem srcu u ovom mjesecu listopada, koji nas podsjeća kako čitava Crkva, koja je »po svojoj naravi misionarska« (Ad gentes, 2), ima zadatak i dužnost naviještati evanđelje i poziva nas da budemo promicatelji novosti života, kojeg čine istinski odnosi u zajednicama utemeljenim na evanđelju. U multietničkom društvu u kojem su prisutni raznorazni oblici usamljenosti i ravnodušnosti, kršćani moraju naučiti pružati znakove nade i njegovati sveopće bratstvo, gajeći velike ideale koji preobražavaju povijest i, bez lažnih iluzija ili beskorisnih strahova, težiti tome da učine planet domom za sve ljude. Poput Grka od prije dvije tisuće godina, i ljudi našeg doba, možda čak i nesvjesno, traže od vjernika ne samo da »govore« o Isusu, već i da im »daju vidjeti« Isusa, da učine da Otkupiteljevo lice zablista u svakom kutku zemlje pred naraštajima novog tisućljeća i osobito pred mladima sa svih kontinenata, kojima je evanđeoski navještaj u prvom redu namijenjen. Oni moraju shvatiti da kršćani nose Kristovu riječ zato što je on istina, zato što su pronašli u njemu smisao i istinu za svoj život.

Ta promišljanja upućuju na misijsko poslanje koje su primili svi krštenici i čitava Crkva, ali koji se ne može ostvariti na uvjerljiv način bez dubokog, zajedničkog i pastoralnog obraćenja. Naime, svijest o pozivu naviještati evanđelje potiče ne samo pojedinog vjernika, već sve dijecezanske i župne zajednice na cjelovitu obnovi i sve se više otvarati misijskoj suradnji među

Crkvama, kako bi se promicalo naviještanje evanđelja u srcu svake osobe, svakog naroda, kulture, rase, nacionalnosti na svim meridijanima i paralelama. Tu svijest jačaju svojim djelovanjem svećenici *Fidei donum*, posvećene osobe, katehete, laici misionari u stalnom nastojanju promicati crkveno zajedništvo, tako da se i pojava »interkulturalnosti« može uklopiti u model jedinstva, u kojem će evanđelje biti kvasac slobode i napretka, izvor bratstva, poniznosti i mira (usp. *Ad gentes*, 8). Crkva je, naime, »u Kristu na neki način sakrament odnosno znak i sredstvo najprisnijeg sjedinjenja s Bogom i jedinstva cijeloga ljudskog roda« (*Lumen gentium*, 1).

Crkveno se zajedništvo rađa iz susreta s Božjim Sinom, Isusom Kristom koji putem crkvenog navještaja dopire do ljudi i stvara zajedništvo s njim samim a samim tim i s Ocem i Duhom Svetim (usp. *I Iv* 1, 3). Krist uspostavlja novi odnos između čovjeka i Boga. »[On] nam objavljuje 'da je Bog ljubav' (*I Iv* 4, 8) te nas ujedno poučava da je nova zapovijed ljubavi osnovni zakon ljudskog savršenstva, pa prema tome i preobrazbe svijeta. Tako ona onima koji vjeruju u božansku ljubav donosi sigurnost da je svim ljudima otvoren put ljubavi i da nije uzaludan napor oko uspostave sveopćeg bratstva« (*Gaudium et spes*, 38),

Crkva postaje »zajedništvo« na temelju euharistije, u kojoj Krist, prisutan u kruhu i vinu, svojom žrtvom ljubavi gradi Crkvu kao svoje tijelo, ujedinjujući nas s trojedinim Bogom i jedne s drugima (usp. *I Kor* 10, 16 sl.). U apostolskoj pobudnici *Sacramentum caritatis* napisao sam: »Doista, ljubav koju slavimo u sakramentu, ne možemo zadržati za sebe. Ona po svojoj naravi zahtijeva da je priopćimo svima. Svijet je potrebit Božje ljubavi, susreta s Isusom Kristom i vjere u njega« (84). Iz toga razloga euharistija nije samo izvor i vrhunac života Crkve, već i njezina poslanja: »Autentično euharistijska Crkva

jest misijska Crkva« (*isto*), koja može donijeti svima zajedništvo s Bogom, naviještajući s uvjerenjem da »što smo vidjeli i čuli, navješćujemo i vama da i vi imate zajedništvo s nama« (*I Iv* 1, 3).

Predragi, na ovaj Svjetski misijski dan u kojem se pogled srca širi na nepregledna područja misije, svi se osjetimo protagonistima crkvenog zauzimanja za naviještanje evanđelja. Poticaj na misije je uvijek bio znak vitalnosti za naše Crkve (usp. enc. *Redemptoris missio*, 2) i njihova je suradnja jedinstveno svjedočanstvo jedinstva, bratstva i solidarnosti koje daje uvjerljivost navjestiteljima Ljubavi koja spašava!

Stoga ponovno upućujem poziv svima na molitvu i, usprkos ekonomskim teškoćama, na pružanje bratske i konkretne pomoći kao potpora mladim Crkvama. Ta gesta ljubavi i dijeljenja, koju će dragocjena služba papinskih misijskih djelatâ, kojima izražavam svoju zahvalnost, pobrinuti širiti potpomoći će izobrazbu svećenika, sjemeništara i bogoslova i kateheta u najudaljenijim misijskim krajevima i biti poticaj mladim crkvenim zajednicama.

U zaključku godišnje poruke za Svjetski misijski dan, želim, s osobitom ljubavlju,

izraziti svoju zahvalu misionarima i misionarkama, koji, često i vlastitim životom, svjedoče u najudaljenijim i najtežim krajevima događaj Božjega kraljevstva. Njima, koji su prethodnica naviještanja evanđelja, ide prijateljstvo, blizina i potpora svakog vjernika. Neka ih »Bog (koji) ljubi vesela darivatelja« (*2 Kor* 9, 7) ispuni duhovnim žarom i dubokom radošću!

Poput Marijinog »da«, svaki velikodušni odgovor crkvene zajednice na Božji poziv na ljubav braće pobudit će novo apostolsko i crkveno majčinstvo (usp. *Gal* 4,4.19.26), koje dopušta da ga iznenadi otajstvo ljubavi Boga, koji »kada dođe punina vremena, odasla... Sina svoga« (*Gal* 4, 4), i koje daje povjerenje i odvažnost novim apostolima. Taj će odgovor sve vjernike osposobiti da budu »u nadi radosni« (*Rim* 12, 12) u ostvarivanju Božjeg nauma, koji želi »da se cijeli ljudski rod oblikuje u jedan Božji narod, da sraste u jedno Tijelo Kristovo i da se izgradi u jedan hram Duha Svetoga« (*Ad gentes*, 7).

Iz Vatikana, 6. veljače 2010.

Papa Benedikt XVI.

Poruka Papinskog vijeća za pastoral selilaca i putnika povodom Svjetskog dana turizma - 27. rujna 2010.

Turizam i bioraznolikost

Temom *Turizam i bioraznolikost*, koju je predložila Svjetska turistička organizacija, Svjetski dan turizma želi pružiti vlastiti doprinos obilježavanju Međunarodne godine biološke raznolikosti, kojom su Ujedinjeni narodi proglasili 2010. godinu.

Ta odluka proizlazi iz duboke zabrinutosti »zbog društvenih, ekonomskih, ambijentalnih i kulturnih posljedica koje proizlaze iz gubitka biološke raznolikosti, uključujući tu i nepoćudne posljedice koje

za sobom povlači postizanje ciljeva milenijskog razvoja, te želi istaknuti koliko je nužno poduzeti konkretne mjere da se taj trend preokrene«.

Bioraznolikost ili biološka raznolikost se odnosi na veliko bogatstvo bića koja žive na Zemlji, kao i na osjetljivu ravnotežu postojeće međuovisnosti i interakcije kako među njima samima tako i s fizičkim okolišem u kojem žive i koji ih uvjetuje. Ta je bioraznolikost izražena u raznim ekosustavima, čiji se primjeri mogu naći u

šumama, vodama, savanama, pustinjama, koraljnim grebenima, planinama, morima i polarnim područjima.

Svi su oni izloženi trima velikim opasnostima, koji zahtijevaju hitno rješavanje: klimatske promjene, širenje pustinje i gubljenje bioraznolikosti. Ovo je potonje posljednjih godina poprimilo neslućene razmjere. Najnovije studije pokazuju da je danas u svijetu 22% sisavaca, 31% vodozemaca, 13,6% ptica odnosno 27% koraljnih grebena ugroženo ili im prijeti izumiranje.

Tim promjenama uvelike pridonose brojni sektori ljudskog djelovanja, a jedan je od njih svakako i turizam, koji se ubraja među najbrže rastuće sektore. U vezi s tim možemo podsjetiti na podatke Svjetske turističke organizacije (WTO). Dok je 1995. godine u međunarodnom turističkom prometu zabilježeno 534 milijuna dolazaka, a 2000. već 682 milijuna, prema predviđanjima koje donosi izvješće *Tourism 2020 Vision 2010*. godine taj će broj iznositi 1,6 milijardi, te će 2020. narasti na 1,561 milijardu s godišnjim rastom od 4,1%. Tim podacima o međunarodnom turizmu mogu se pridodati podaci o još većem broju turista koji putuju unutar granica vlastite zemlje. Sve to ukazuje na snažni rast toga ekonomskog sektora, koji donosi sa sobom neke važne posljedice po očuvanje i održivo korištenje bioraznolikosti i samim tim opasnost da se ovaj pretvori u ozbiljnu ugrozu okoliša, osobito kada je riječ o neobuzdanom trošenju ograničenih resursa (poput pitke vode i zemlje) i goleme proizvodnje tvari koje zagađuju okoliš, koje premašuju količinu koju određeno područje može apsorbirati.

Tu situaciju dodatno pogoršava sve veća potražnja turistâ, privučenih nebrojenim prirodnim ljepotama, za prirodnim destinacijama što ima važni utjecaj na posjećene populacije, na njihovu ekonomiju, okoliš i kulturnu baštinu. To

može biti štetno ili pak pružiti značajan i pozitivan doprinos očuvanju baštine. Na taj način, turizam u sebi krije neki paradoks. Dok se, naime, s jedne strane javlja i razvija zahvaljujući privlačnosti nekih prirodnih i kulturnih mjesta, s druge može narušiti njihovu ljepotu ili ih čak uništiti, zbog čega na kraju bivaju isključeni s popisa turističkih destinacija jer su izgubili svoju prvobitnu privlačnost.

Imajući sve to na umu, možemo reći kako turistički sektor ne može sa sebe skinuti odgovornost za obranu bioraznolikosti, već, naprotiv, mora u tome preuzeti aktivnu ulogu. Razvoj toga ekonomskog sektora mora neizbježno uključivati načela održivosti i poštivanja bioraznolikosti. Međunarodna je zajednica pokazala ozbiljnu zabrinutost za ta pitanja i o tim se temama u više navrata očitovala. I Crkva želi tome pridružiti svoj glas, u sebi svojstvenoj ulozi, polazeći od uvjerenja da ona sama »za stvoreni svijet snosi odgovornost koju mora i javno iskazivati. Čineći to, pak, mora štititi ne samo zemlju, vodu i zrak, kao darove stvaranja koji pripadaju svima nego nadasve čovjeka, kako sâm sebe ne bi uništio«. Ne ulazeći u pitanje konkretnih tehničkih rješenja, koji ne pripadaju njezinu djelokrugu, Crkva se trudi skrenuti pozornost na postojeći odnos između Stvoritelja, čovjeka i stvorenja. Učiteljstvo opetovano potvrđuje odgovornost čovjeka za očuvanje cjelovitog okoliša zdravog za sve, polazeći od uvjerenja da »zaštita okoliša izazov je za cijelo čovječanstvo: riječ je o, zajedničkoj i općoj, obvezi da se poštuje zajedničko dobro«.

Kao što tvrdi Sveti Otac Benedikt XVI. u enciklici *Caritas in veritate* »vjernik u prirodi prepoznaje čudesan rezultat stvoriteljskog Božjeg zahvata kojim se čovjek može odgovorno služiti kako bi zadovoljio svoje legitimne, materijalne i nematerijalne potrebe, no poštujući nutarnju ravnotežu stvorenoga« a čije korištenje povlači za sobom »odgovornost prema

siromasima, budućim naraštajima i svekolikom čovječanstvu«. Zato se u turizmu mora poštivati okoliš i nastojati postići savršeni sklad sa stvorenim svijetom, tako da se, jamčeći održivost dobara o kojima ovaj ovisi, ne izazovu nepovratne ekološke promjene.

Doticaj s prirodom je važan. Zato u turizmu treba ulagati truda oko poštivanja i vrednovanja ljepote stvorenog svijeta, u uvjerenju »da brojni ljudi pronalaze spokoj i mir, da osjećaju kako su se obnovili i osnažili kada su u tijesnom dodiru s ljepotom i skladom prirode. Zato i postoji neka vrsta uzajamnosti: u brizi za stvoreno utvrđujemo da se Bog, preko stvorenoga, brine o nama.«

Ima nešto zbog čega taj napor predstavlja najveći imperativ do sada. U svome traženju Boga, naime, čovjek otkriva neke putove kojima se približava otajstvu, koji imaju kao polazišnu točku stvoreni svijet. Narav i biološka raznolikost nam govori o Bogu Stvoritelju. On se uprisutnjuje u svome stvorenju, »prema veličini i ljepoti stvorova možemo, po sličnosti, razmišljati o njihovu Tvorcu« (*Mudr* 13, 5), »jer ih je stvorio sam Tvorac ljepote« (*Mudr* 13, 3). Zato čovjek u svijetu, u svoj njegovoj različitosti, »*vidi Božji trag*, mjesto u kojemu se otkriva njegova, brižna i otkupiteljska, stvarateljska moć«. Turizam, stoga, približavajući nas stvorenom svijetu u svoj njegovoj raznolikosti i bogatstvu, može biti prilika za promicanje ili rast religijskog iskustva.

Imajući to pred očima, prijeko je potrebno, štoviše nužno tražiti ravnoteže između turizma i biološke raznolikosti, u kojoj su to dvoje jedno drugom oslonac, tako da ekonomski razvoj i zaštita okoliša ne budu suprotstavljeni i nespojivi elementi, već se teži pomiriti zahtjeve i jednog i drugog.

Napori koji se ulažu u zaštitu i promicanje biološke raznolikosti u njezinu

odnosu s turizmom razvijaju se, u prvom redu, kroz strategije sudioništva i dijeljenja, u čega su uključeni razni sektori. Najveći dio vladâ, međunarodnih institucija, profesionalnih udruženja iz turističkog sektora i nevladinih organizacija moraju, pogleda uprta u budućnost, braniti nužnost održivog turizma kao jedini mogući oblik kako bi njegov razvoj, istodobno, bio ekonomski isplativ, štitio prirodna i kulturna dobra i predstavljao stvarnu pomoć u borbi protiv siromaštva.

Državne vlasti, zatim, moraju ponuditi jasno zakonodavstvo, koje štiti i jača biološku raznolikost, jačajući dobrobiti i umanjujući troškove turizma, budno pazeći da se postojeća pravila poštuju. To zasigurno mora biti popraćeno većim ulaganjem u planiranje i odgoj. U ranjivijim mjestima gdje su uništavanja uzela većeg maha vlasti moraju ulagati i veće napore. Vjerojatno će se u nekima od njih turizam morati ograničiti ili čak izbjegavati.

Stoga se od turističkih poduzeća zahtijeva da »osmisle, razviju i provode svoje djelovanje svodeći na najmanju moguću mjeru negativne učinke na zaštitu održivih ekosustava i općenito okoliša dajući aktivni doprinos njihovoj zaštiti te izravno pružajući dobrobit i uključujući u taj rad mjesne i domorodačke zajednice«. Zato će trebati provesti prethodne studije o održivosti svakog turističkog proizvoda, ističući stvarne doprinose kao i moguće opasnosti, polazeći od uvjerenja da se u tome sektoru ne smije težiti najvećoj mogućoj dobiti pod svaku cijenu.

Na kraju, sami turisti moraju biti svjesni toga da njihova prisutnost na određenom mjestu nije uvijek pozitivna. U vezi s tim, moraju biti upoznati sa stvarnim prednostima koje ima očuvanje biološke raznolikosti te poučavani održivom turizmu. Oni bi morali isto tako zahtijevati da turistička poduzeća stvarno pridonose razvoju određenog mjesta. Ni u kojem se slučaju ne smije zbog turista i podilaženja

njihovim ukusima i željama nanijeti štetu teritoriju ili povijesno-kulturnoj baštini određene destinacije. U pastoralu turizma se važni napor mora osobito ulagati u odgoj za kontemplaciju, koji će pomoći turistima otkriti Božji trag u velikom bogatstvu bioraznolikosti.

Tako, u turizmu koji se razvija u skladu sa stvorenim svijetom odjeknut će ona hvala koju je spjevao psalmista: »Jahve,

Gospode naš, divno je ime tvoje po svojoj zemlji, veličanstvom nebo natkriljuješ« (*Ps* 8, 2).

Vatikan, 24. lipnja 2010.

+ Antonio Maria Vegliò
Predsjednik

+ Agostino Marchetto
nadbiskup tajnik

Mons. Egidije Živković imenovan biskupom Željeznoga

Sveti je Otac prihvatio ostavku biskupa Eisenstadta (Željezno), u Austriji, Paula Ibyja, radi navršene dobi, a za novog biskupa je imenovao monsinjora Egidija Živkovića, koji je dosad obavljao službu glavnoga tajnika Austrijske biskupske konferencije, vodio odjel za gradišćanske Hrvate u biskupijskoj kuriji u Eisenstadtu i bio župnik u Wulkaprodersdorfu.

Msgr. Živković je rođen u Güssingu (Novigrad) 16. travanja 1963. godine. U Beču i Zagrebu je studirao filozofiju i teologiju, za svećenika je zaređen 29. lipnja 1987. godine. Nakon službe posebnoga

tajnika biskupa Stefana Laszla u Eisenstadtu, nastavio je studij na Papinskoj sveučilištu Gregoriana, gdje je postigao doktorat i Kanonskoga prava. 1993. godine je bio imenovan zamjenikom kancelara, zatim kancelarom biskupije Eisenstadt, a 1994. godine i odgovornima za Odjel za gradišćanske Hrvate u biskupijskoj kuriji, urednikom biskupijskog glasila za hrvatske vjernike 'Glasnik' i župnikom u Wulkaprodersdorfu. Od 1999. godine je uz spomenute dužnosti vršio i službu glavnoga tajnika Austrijske biskupske konferencije.

HRVATSKA BISKUPSKA KONFERENCIJA

Izjava stalnoga vijeća HBK o izlaganju kršćanskih vjerskih simbola

S obzirom na predstojeću odluku Europskog suda o izlaganju vjerskih simbola u javnim školama, želimo naglasiti važnost koju to ima za vjerske osjećaje ljudi i tradicija europskih naroda. Europa je upravo zbog svog kršćanstva potvrdila autonomiju duhovnih i zemaljskih sfera te je već neko vrijeme otvorena vjerskom pluralizmu, iskazujući poštovanje za prava kako vjernika tako i onih koji to nisu. Ona to još više čini u današnje vrijeme, kada se druge religije šire i koriste prednosti te multikulturne stvarnosti. Prisutnost kršćanskih vjerskih simbola, osobito simbola križa, koji odražava vjerske osjećaje kršćana svih denominacija, nema namjeru isključiti nikoga, ali izražava tradiciju koju svi poznaju i prepoznaju zbog njezine velike vrijednosti i uloge kao katalizatora dijaloga sa svakom osobom dobre volje i kao potpore onima koji pate i koji su u potrebi, bez obzira na njihovu vjersku, etničku ili nacionalnu pripadnost.

U kršćanskoj kulturi i vjerskoj tradiciji križ označava zajedničko spasenje i slobodu čovječanstva (usp. sv. Ivan Zlatousti, *In Mattheum*, 54:7). On ne nameće vjeru, već izražava najviši altruizam i velikodušnost te najdublju solidarnost, koja se nudi svima.

Sukladno tome društva kršćanske tradicije ne bi smjela odbaciti javno izlaganje svojih vjerskih simbola, osobito na mjestima obrazovanja svoje djece. U suprotnome ta društva ne bi budućim naraštajima prenijela vlastiti identitet i vrijednosti. Bila bi to društva koja proturječe sama sebi i odbacuju živu duhovnu i kulturnu baštinu, u kojoj nalaze svoje korijene i otvorenost budućnosti.

Nadalje podsjećamo da u svim europskim zemljama pravo na slobodu vjeroispovijesti postoji i jača i da su u raznim zemljama drugi vjerski simboli dozvoljeni zakonom ili spontanom prihvaćanjem. Crkve i kršćanske zajednice zalažu se svugdje za dijalog s drugim vjerskim zajednicama i vjerama te djeluju kao sastavni dio svojih nacionalnih stvarnosti. Kada je riječ o simbolima, nacionalne stvarnosti upoznate su s raznim zakonima i autonomnom društvenom i pravosudnom evolucijom, koja se mora poštovati u okviru ispravnog odnosa između država i europskih institucija. Dijalog među vjerama i ljudima raznih uvjerenja može se razvijati u Europi, gdje postoji sloboda vjeroispovijesti za sve te poštovanje drevnih tradicija svakog naroda i nacije.

Komisije Iustitia et pax biskupskih konferencija Hrvatske i Bosne i Hercegovine

Poziv na pripremu za opće izbore u Bosni i Hercegovini

Polazeći od čvrstog uvjerenja da volja većine ne čini određeno djelo moralnim i da je uništenje jednog naroda, bez obzira kojim se sredstvima provodilo, uvijek nemoralno i pripada skupini zločina protiv čovječnosti, ove komisije smatraju svojom kršćanskom i ljudskom dužnošću obratiti se još jednom javnosti u Hrvatskoj i Bosni i Hercegovini, ali i svim predstavnicima

institucija europske i svjetske politike koji odlučuju o budućnosti Bosne i Hercegovine, u povodu predstojećih općih izbora u Bosni i Hercegovini, te pozvati svaku osobu, koja vjeruje u pravednost i dostojanstvo svakog čovjeka, bez obzira na vjersku, nacionalnu, rasnu ili bilo koju drugu pripadnost, da dadne svoj doprinos ostvarenju pravednosti i očuvanju

egzistencije hrvatskog naroda u Bosni i Hercegovini. U Bosni i Hercegovini odvija se tiha drama opstanka hrvatskog naroda kao političkog subjekta, koja može imati dalekosežne posljedice ne samo za Hrvate u Bosni i Hercegovini, ne samo za Bosnu i Hercegovinu, već i za Hrvate u Hrvatskoj i za ostale narode i države u ovom dijelu Europe. Ako se izgubi hrvatski politički i narodni subjektivitet u Bosni i Hercegovini, ta država neće moći opstati, a budući da se u ovoj državi preko leđa malih ljudi i ne moćnih naroda prelamaju interesi velikih i moćnih, mala je vjerojatnost da bi taj raspad države mogao proći mirno, bez rata. Polazeći od naše odgovornosti za promicanje pravde i mira, naše dvije komisije pozivaju Hrvate podrijetlom iz Bosne i Hercegovine koji su iz bilo kojih razloga napustili svoju domovinu, da se registriraju za glasovanje u Bosni i Hercegovini, a sve koji im u tome mogu pomoći, pozivamo ih da im pomognu, od državnih institucija Bosne i Hercegovine i Republike Hrvatske preko udruga građana koje okupljaju Hrvate iz Bosne i Hercegovine pa do crkvenih institucija i župa u kojima su Hrvati iz Bosne i Hercegovine.

Dobronamjerni promatrač može se zapitati zašto se komisije dviju biskupskih konferencija, na području dviju suverenih država, angažiraju na ovakvom pothvatu. Prije svega zato što je ovdje riječ o humanitarnom i pravednom političkom pitanju koje je pretpostavka mira i zajedničkog dobra. Riječ je o sudbinama stotina tisuća prognanih ljudi koji imaju pravo, ako žele, živjeti u Republici Hrvatskoj ili se vratiti u svoj zavičaj u Bosni i Hercegovini, a bez stabiliziranja političke i pravne situacije u Bosni i Hercegovini to nikada neće učiniti. Riječ je o kulturi i memoriji jednog naroda, konstitutivnima kako za Bosnu i Hercegovinu tako i za Hrvatsku, gubitak kojih bi ujedno bio i gubitak za europsku kulturu, posebno kulturu mira i snošljivosti kojom se odlikuje upravo taj narod. I

svakako, ne manje važno, već spomenuto promicanje mira koji dolazi na velike kušnje ako s prostora Bosne i Hercegovine nestane Hrvata kao političkog i etničkog subjekta.

Analiza stanja:

1. *Raspršenost hrvatske političke scene u Bosni i Hercegovini.* Hrvatska je politička scena u Bosni i Hercegovini tragično raspršena i rastočena strančarenjem, promicanjem vlastitih interesa pojedinaca, a ne zajedničkog dobra građana i naroda. Nije tu riječ o legitimnoj demokratskoj diferenciranosti i razvoju demokratskih procesa. Riječ je o svojevrsnom hrvatskom političkom sljepilu sebičnjaka, odustajanju Hrvata od javnih poslova i prepuštanje bavljenja javnim poslovima pojedincima i skupinama kojima nije na srcu promicanje ni javnog interesa ni zajedničkog dobra. U svijetu u kojemu živimo ne možemo ostati ravnodušni, ne možemo sebe i svoje zaštititi time što ćemo savjesno raditi samo svoj posao i brinuti se samo o svojoj obitelji. Hrvati u Bosni i Hercegovini bili su stoljećima, a posebno u XX. stoljeću, politički marginalizirani i naučili su da je politika za njih po život opasna djelatnost. Taj strah i dalje postoji kod hrvatskog naroda. On je razumljiv i racionalan. Ali potrebno je, u potencijalno demokratskim uvjetima, nadvladati ga, jer ako se Hrvati ne uključe u odgovorno odlučivanje o svojoj sudbini, usprkos opasnostima, upadaju u rizik da o njima odlučuju drugi bez njih samih, a Crkva nas uči da se odgovornost za uređenje i dovršenje ovoga svijeta ne može nikome delegirati. Ona pripada građanima, napose građanima vjernicima, kako to uči Pastoralna konstitucija o Crkvi u suvremenom svijetu *Gaudium et spes*.

2. *Daytonski izvor nevolja.* Danas je bjelodano jasno da je jako hvaljeni sporazum iz Daytonu prvenstveno legitimirao nepravde. Zaustavio je rat, ali nije ništa razriješio, jer na temelju okvira koji je nametnut nije moguće ni ponovno obnoviti društvo ni graditi državu. Taj

sporazum od ljudi i naroda u Bosni i Hercegovini traži nadljudske napore u održanju neodrživoga, a realno onemogućuje prirodni dijalog i iznalaženje racionalnih, dobrih rješenja za narode i konkretne ljude u Bosni i Hercegovini i iz Bosne i Hercegovine. Život po tom sporazumu danas je već nemoguć, a na dulje staze i nezamisliv. No on je tu i moramo ga uzeti u obzir kao stvarnost unutar koje se krećemo i unutar koje se, u tradiciji civiliziranih, kulturnih naroda moramo izboriti za njegovu promjenu: sve do jednakopravnosti svih konstitutivnih naroda u Bosni i Hercegovini i najviših standarda ljudskih prava.

3. *Hrvatska državna politika.* Hrvatska država, i nakon posljednje promjene Ustava Republike Hrvatske, i dalje je zadržala ustavnu odredbu o pomoći Hrvatima u Bosni i Hercegovini kao autohtonom narodu. U posljednje vrijeme možemo primijetiti da hrvatske institucije postaju svjesne te ustavne odredbe i postaju svjesne važnosti Bosne i Hercegovine za Republiku Hrvatsku i za Europu. Dugo je, nažalost, trajala prvo iluzorna politika, a potom nevjerovatna indiferentnost hrvatskih političkih elita spram događanja u Bosni i Hercegovini i spram Hrvata u i iz Bosne i Hercegovine, kao da nije riječ o hrvatskom narodu, o njegovim interesima, o sigurnosti hrvatskih građana u Republici Hrvatskoj i Bosni i Hercegovini, i konačno, o ratu i miru na ovim prostorima. Na to smo višekratno upozoravali. Usprkos našim jasnim izjavama i upozoravanjima hrvatske su državne institucije donijele niz zakonskih akata, poput Zakona o prebivalištu i boravištu građana ili najnovije promjene Ustava u kojoj se Hrvati iz Bosne i Hercegovine, koji imaju i hrvatsko državljanstvo, realno tretiraju kao građani drugoga reda za hrvatsku državu, što je ponižavajuće i zbunjujuće za obične ljude koji ne mogu a ne osjećati strah i nelagodu. Takve poruke hrvatske države ukazuju na potpuno nepostojanje bilo kakve, a ponajmanje jasne politike hrvatskih

političkih elita prema Bosni i Hercegovini, što je, kao i Daytonski sporazum, već sada neodrživo, a na dulje staze i opasno.

4. *Država Bosna i Hercegovina.* Bosna i Hercegovina je država kakva može biti u sklopu neprirodne i neodržive upravno-etničke podjele i tutorske uloge međunarodne zajednice. Ovom prigodom važno je upozoriti na iznimno složene upravno-etničke podjele i uzuse pri glasovanju, posebice glasovanju prognanih osoba iz Bosne i Hercegovine, ljudi koji su se, za sada, trajno nastanili u drugim državama, poglavito u Republici Hrvatskoj, i koji se u ovakvim socijalnim, političkim i ekonomskim uvjetima ne mogu vratiti u Bosnu i Hercegovinu. Oni su ipak njezini građani i bosansko-hercegovačka država bi im trebala omogućiti da se osjete dobrodošli u svojoj domovini, već time što će im omogućiti da što jednostavnije, a ne što kompliciranije, dobiju potvrde o državljanstvu, osobne iskaznice, putovnice, a da to ne kolidira s njihovim stečenim pravima u drugim državama. Jedino tako može se očekivati da se ti ljudi u perspektivi počnu vraćati u zavičaj i razvijati Bosnu i Hercegovinu iskustvima, znanjima, ali i imovinom stečenom izvan Bosne i Hercegovine. Prvi preduvjet za povratak svakako je njihovo političko uključivanje u život Bosne i Hercegovine.

5. *Europa i svijet.* Demokratski svijet već je uvidio da se odnosi u Bosni i Hercegovini kompliciraju i da je ona neodrživa bez hrvatskoga političkog subjektiviteta, te da joj bez hrvatske prisutnosti prijete nacionalno mesijanski i fundamentalistički sukobi. Zbog toga međunarodna zajednica i europske političke, diplomatske i ekonomske strukture žele da se stvori pozitivno ozračje za realno, stvarno uključivanje Hrvata u politički život Bosne i Hercegovine. To treba iskoristiti za dobro, ne samo hrvatskog naroda u Bosni i Hercegovini, već za dobrobit svih triju konstitutivnih

naroda Bosne i Hercegovine, ali i zemalja u okruženju.

Djelovanje.

Dosad smo ukratko naznačili osnovne opasnosti s kojima se susreću Bosna i Hercegovina i Hrvati u Bosni i Hercegovini. Sada želimo ukazati na neke prijeko potrebne poteze koje bi pojedine institucije, ali i sami ljudi, Hrvati iz Bosne i Hercegovine koji žive u Hrvatskoj i ostalim zemljama izvan Bosne i Hercegovine, trebali poduzeti kako bi došlo do ponovnoga političkog buđenja hrvatskog naroda i opstanka hrvatskoga političkog i narodnog subjektiviteta u Bosni i Hercegovini.

6. *Poziv na glasovanje.* Naše dvije Komisije pozivaju sve pojedince, ustanove i nevladine udruge, napose zavičajne klubove i udruženja Hrvata iz Bosne i Hercegovine, da se uključe i daju doprinos što većem odzivu glasača na izbore. To mogu učiniti pribavljajući i dijeleći obrazac PRP 1, dostupan na internetu (www.izbori.ba), pomažući oko pribavljanja preslika osobne iskaznice, putovnice i slanja Izbornome povjerenstvu (adresa: Izbori u Bosni i Hercegovini, pp. 451, BiH – 71000 Sarajevo). Time se stječe mogućnost glasovanja putem pošte, jer Izborno povjerenstvo svima koji su se tako prijavili šalje glasačke listiće, koje mu birači popunjene poštom vraćaju.

7. *Poziv hrvatskim vlastima.* Budući da je od strane hrvatskih vlasti u Republici Hrvatskoj, u duljem razdoblju, prema Hrvatima iz Bosne i Hercegovine dolazio niz zbunjujućih poruka, pozivamo vlasti da jasno i nedvosmisleno, na svim razinama, daju jamstvo Hrvatima iz Bosne i Hercegovine da njihovo prijavljivanje za glasovanje u Bosni i Hercegovini, njihovo legitimno stjecanje dokumenata Bosne i Hercegovine, neće imati negativnih posljedica po njih, da im se neće oduzimati stečena prava u Republici Hrvatskoj i da neće biti izvrgnuti bilo kakvim nepravdama

ili nezakonitostima u Hrvatskoj zbog dvojnoga državljanstva. Povratak Hrvata, ali i pripadnika ostalih naroda u Bosnu i Hercegovinu, dugotrajan je postupak i treba ga dobro pripremiti. Međutim, taj je postupak, bez jasnog jamstva i hrvatskih vlasti, realno nemoguć pa otvara mnoge rizike i dileme.

8. *Poziv župnicima.* Naše su komisije dobile zadaću od Biskupskih konferencija Hrvatske i Bosne i Hercegovine da analiziraju stanje glede izbora u Bosni i Hercegovini te da daju prijedloge za djelovanje. U tom smislu pozivamo župnike, napose one u čijim je župama mnogo Hrvata iz Bosne i Hercegovine, da pruže svu moguću pomoć ljudima, kako bi se taj puk, često nedovoljno informiran, još češće prestrašen, mogao registrirati za izlazak na izbore i na izborima glasovati.

9. *Poziv udrugama građana.* Udruge građana koje okupljaju Hrvate iz Bosne i Hercegovine pozivamo da djelovanjem i s članovima dobrovoljcima pripomognu u širenju informacija i prikupljanju dokumenata potrebnih za registraciju za izbore.

10. *Poziv javnim osobama.* U Hrvatskoj, na hrvatskoj društvenoj, kulturnoj i političkoj sceni djeluje čitav niz javnih osoba podrijetlom iz Bosne i Hercegovine. Pozivamo ih da ne zatajuju svoju izvornu domovinu, nego da javno primjerom pokažu kako su spremni odgovorno založiti se za bolje i pravednije uređenje te za napredak Bosne i Hercegovine, koji je neodvojiv od opstanka hrvatskoga političkog i narodnog subjektiviteta u toj zemlji.

U želji i potrebi dati vlastiti doprinos boljoj budućnosti Bosne i Hercegovine, ali i jednakopravnog položaja hrvatskoga naroda u njoj, smatramo svojom moralnom obvezom pozvati katolike na odgovorniji odnos prema toj zemlji. Ni kao vjernici a ni kao građani, Hrvati nemaju pravo odustati od boljitka i jednakopravnosti svih naroda i

građana Bosne i Hercegovine. Stoga smatramo da je moralna obveza građana birača, podrijetlom iz Bosne i Hercegovine, osigurati sebi biračko pravo, registrirati se, upoznati se s ljudskim kvalitetama i stručnim sposobnostima kandidata te izići na izbore i dati svoj glas ljudima koji stanje u toj zemlji žele i mogu učiniti boljim, a položaj hrvatskog naroda jednakopravnim s ostala dva naroda. Bosna i Hercegovina može i treba postati zemlja svih njezinih građana i naroda. To će i biti ako i kada svatko od nas učini što može i treba učiniti.

Izbori su početak i prilika, ali i obveza koju svaki odgovoran čovjek mora preuzeti!

U Zagrebu, 2. srpnja 2010.

Za Komisiju *Iustitia et pax*
Hrvatske biskupske konferencije
mons. dr. Vlado Košić,
predsjednik

Za Komisiju *Iustitia et pax*
Biskupske konferencije BiH
mons. dr. Pero Sudar,
predsjednik

Poruka naših biskupa povodom Dana hrvatskih mučenika, u subotu 11. rujna 2010., i gradnje Crkve hrvatskih mučenika na Udbini

Draga braćo svećenici i vjernici u domovini i inozemstvu!

I ove godine pozivamo Vas na proslavu Dana hrvatskih mučenika i na prikupljanje milostinje i darova za izgradnju Crkve hrvatskih mučenika na Udbini.

Građevinski radovi trebaju se završiti do kraja srpnja ove godine kada ćemo, prema garancijama izvoditelja Konstruktor-inženjeringa, dobiti „ključ u ruke“. To će omogućiti da crkvu na Dan hrvatskih mučenika blagoslovimo. Posveta će biti kad bude sve gotovo.

Preostaje, naime, još unutarnje uređenje crkve: mozaik hrvatskih mučenika u svetištu, nepomični oltar i popratni namještaj, klupe, ispovjedaonice, križni put, vitraji i sve ostalo što je potrebno za redovito funkcioniranje crkve.

Radosni smo što smo, zahvaljujući dobrotvorima, mogli već postaviti četiri zvona na „preslicu“ zvonika, od kojih je jedno posvećeno svim hrvatskim mučenicima, a druga tri našim proglašenim mučenicima: Nikoli Taveliću, Marku Križevčaninu i Alojziju Stepincu. Zahvalni smo također Hrvatskoj akademiji znanosti i umjetnosti koja je u svojoj gliptoteci izradila i darovala repliku Višeslavove

krstionice koja će biti smještena u središtu križišta Crkve, ispod kupole.

Glavni poticaj za gradnju Crkve hrvatskih mučenika dao nam je Sveti Otac Ivan Pavao II. na pragu trećeg tisućljeća kada je pozvao sve Crkve u pojedinim narodima da popišu svoje svjedoke vjere, svoje istinske velikane, te da mjesne Crkve «učine sve da ne puste zaboravu spomen onih koji su pretrpjeli mučeništvo».

Tome dodajmo da je mnoge od tih velikana već prekrpio zaborav, a neke se upravo zbog ljubavi prema svome narodu dugo nije smjelo ni spominjati.

Naš se naraštaj treba i može odužiti velikodušnim žrtvama iz naše prošlosti te svima njima izraziti poštovanje i priznanje, a ujedno novim naraštajima poručiti da je život za braću sve do žrtve života najbolji zalog budućnosti svakog naroda. To je svrha ovoga projekta.

Crkva hrvatskih mučenika gradi se darovima pojedinaca i skupina iz domovine i inozemstva. Do sada smo tim darovima mogli podmirivati sve građevinske poslove. Vjerujemo da ćemo to moći činiti ne samo do kraja građevinskih radova nego i do potpunog uređenja.

Zato vas, draga braćo svećenici i dragi vjernici u domovini i inozemstvu,

pozivamo da na misama **u nedjelju 5. rujna** skupljate **milostinja i darove za gradnju Crkve hrvatskih mučenika na Udbini**. To će biti vidljivi znak naše vjerničke zahvalnosti prema onima koji su nas svojim žrtvama zadužili. Milostinja neka se šalje na nad/biskupski ekonomat, a darovi na donju adresu ili račun. I u ovoj prigodi svim darovateljima od srca zahvaljujemo.

Proslava Dana hrvatskih mučenika bit će na Udbini u subotu 11. rujna, na koju vas također pozivamo. **Svečana sveta misa bit će u 11 sati**, a tko dospije moći će se priključiti **u 9 sati na križnom putu** koji će krenuti od crkve sv. Marka na Krbavskom polju i ići će prema Crkvi hrvatskih mučenika na Udbini.

Pozivamo sve vas da se u što većem broju kao pobožni hodočasnici pridružite ovom slavlju.

Vaši biskupi

Opširnije informacije o projektu mogu se dobiti i na:

www.hr-mucenici.hbk.hr i www.gospic.hbk.hr

Brojevi računa kod Gospićko-senjske biskupije (Senjskih žrtava 36, 53000 Gospić) kod Hrvatske poštanske banke:

Kunski: br. 2390001-1100333894 (za Crkvu hrvatskih mučenika)

Devizni: 7030-01505912 (Swift:HPBZHR2X) (za Crkvu hrvatskih mučenika)

NAŠA BISKUPIJA

Godišnjica mučeničke smrti Sl. B. Miroslava Bulešića

Broj: 801/2010.

Poreč, 25. kolovoza 2010.

I ove godine, uz godišnjicu mučeničke smrti Sl. B. don Mira B., okupljanje svećenika i vjernika te prigodno godišnje liturgijsko spomenslavljje/sv. misa održat će se u utorak, **24.VIII.2010. u 18 sati** u župnoj crkvi u Svetvinčentu. Kako se, nadamo se, polako približava beatifikacija Sluge Božjega, tako neka intenzivnije bude i naše okupljanje i molitva uz grob našeg mučenika.

+ Ivan, biskup v.r.

Svećenički dan

Broj: 802/2010.

Poreč, 25. kolovoza 2010.

Pozivam sve naše svećenike na ovogodišnji Svećenički dan koji će se održati u **četvrtak 26. kolovoza 2010. u Boljunu.**

Program: 9,30 okupljanje; 10 molitva Trećeg časa; 10,30 predavanje dr. Igora Zidića, predsjednika Matice Hrvatske; 12,30 objed, slobodno vrijeme, izleti... – Dobrodošli svi! –

Dolazak u Boljun:

-sa strane Labina: Vozilići, Čepić, Boljunske Polje...

-sa strane Cerovlja: silazak s Ipsilona u Cerovlju, Paz, Boljunske Polje...

-sa strane Lupoglava (većini svećenika najzgodniji pristup): silazak s Ipsilona u Lupoglavu, stara cesta prema Dolenjoj Vasi, prije Dolenje Vasi skrenuti prema Starajima – do Boljuna.

+ Ivan, biskup v.r.

Katehetski dan 2010.

Katehetski ured, br. 35/2010

Poreč, 16. kolovoza 2010.

Svim vjeroučiteljima, svećenicima, župnim katehetama, odgajateljicama u vjeri u predškolskim ustanovama i studentima teologije Biskupije porečke i pulske

Poštovani!

Obavještavamo vas da će se **Katehetski dan naše biskupije održati 2. rujna 2010. u Poreču** (svečana dvorana starog episkopija).

Predavanje će održati *doc. dr. s. Nela Gašpar*, profesorica na katedri za dogmatiku KBF-a Sveučilišta u Zagrebu, područni studij Teologija u Rijeci.

Tema predavanja: *Odgoj za sakramente u školskom vjeronauku i župnoj katehezi.*

Program susreta: 9,30 molitveni početak u Bazilici

Pozdrav gosp. biskupa mons. Ivana Milovana

10,00 Predavanje i diskusija

11,30 Odmor

12,00 Aktualnosti iz Katehetskog ureda

Izlaganje na temu: Pravedna trgovina – moralni i gospodarski izazov

(Slavko V. Šimokov, prof.)
Podjela mandata novim vjeroučiteljima
Dodjela priznanja vjeroučiteljima koji su položili stručni ispit
13,00 Objed

Radujući se našem susretu, srdačno vas pozdravljamo

*Predstojnik Katehetskog ureda
Mons. Vilim Grbac*

Napomena: Katehetski ured krajem veljače 2011. organizira Stručno hodočašće u Svetu Zemlju. Molimo vas da na Katehetskom danu izrečete odluku o svom odlasku.

Godišnje hodočašće Porečke i pulske biskupije na Trsat

Broj: 803/2010.

Poreč, 25. kolovoza 2010.

Subraćo svećenici, naše ovogodišnje hodočašće u Marijansko svetište Trsat bit će **u subotu 4.rujna 2010.** Naručimo na vrijeme autobuse. Po potrebi, organizirajmo hodočašće zajedno sa susjednim župnicima. Na dan hodočašća dođimo što ranije u Svetište kako bi se naši vjernici mogli «izmoliti» i ispovjediti. – Koncelebrirana sv. misa u Perivoju Gospe Trsatske bit će u 11 sati.

Učinimo sve što je moguće da dobro animiramo naše župljane kako bi pošli na hodočašće; potrudimo se također da na putu u autobusu bude što bolja (opuštena, molitvena, raspjevana) atmosfera – na taj način ne će izostati duhovni plodovi hodočašća.

+ Ivan, biskup v.r.

Početak nove školske i vjeronaučne godine 2010/11.

Broj: 804/2010.

Poreč, 25. kolovoza 2010.

Znajući kako je od najveće važnosti za poslanje Crkve upravo rad s djecom i mladima, te nastojeći valorizirati sve ono dobro što će se s mladima događati tijekom jedne školske godine, potičem sve naše svećenike da uz pomoć vjeroučitelja i drugih župnih suradnika – **u nedjelju 12. ili 19 rujna 2010. - prigodnom sv. misom** i drugim programima **obilježe početak vjeronaučne godine.** Neka u tom smislu budu naglasci homilije, molitva vjernika, pjevanje... što će sve tijekom prethodnog tjedna trebati pripremiti. (Možda je u nekim župama moguće da «Misa početka školske godine» bude *na prvi dan nastave*, kada će svi učitelji i učenici doći u crkvu na tu misu.)

Iskoristimo početak vjeronaučne godine **da djecu i mlade pozovemo na ispovijed i pričest**; učinit ćemo to ponovno za Božić i Uskrs... Tako nam se ne će dogoditi da nakon prve ispovijedi i pričesti, sljedeća ispovijed djeci bude ona prigodom krizme!!

Pozivajmo vjeroučenike tijekom godine na nedjeljnu sv. misu, pomozimo im da na misi (koliko je moguće: ministriranjem, čitanjem, pjevanjem...) budu aktivni, uvedimo neki sustav kontrole pohađanja mise. Najgore je ako župnik sve prepusti dječjoj «slobodi» jer, tobože, «ne će on nikoga prisiljavati da dolazi u crkvu»...

Također, uvijek iznova, osobito pak na početku vjeronaučne godine, potrebno je da svećenici **progovaraju o važnosti župne kateheze** (i još prije, da oni sami budu u to

uvjereni!) za vjerski odgoj djece i mladih, te da se ta kateheza – na ovaj ili onaj način, kako je već u pojedinoj župi moguće – svakako organizira. Angažirati u tom radu vjernike laike, osobito one koji su prethodno u Rijeci ili u Pazinu prošli školu/tečaj za župne animatore.

Sigurno nije dobro ako župnu katehezu organiziramo samo za prvopričesnike i krizmanike, i još je svedemo samo na par mjeseci prije «fešte»...

Potičem svećenike, osobito mlade, da s **nekoliko sati vjeronauka** budu prisutni u školi.

+ Ivan, biskup v.r.

Hodočašće na Udbinu – Blagoslov nove crkve

Broj: 805/2010.

Poreč, 25. kolovoza 2010.

«I ove godine pozivamo vas na proslavu Dana hrvatskih mučenika na Udbini te na prikupljanje milostinje i darova za izgradnju Crkve hrvatskih mučenika.» Tim riječima mons. M. Bogović, u ime Hrvatske biskupske konferencije, započinje Pismo kojim se obraća vjernicima diljem domovine i u inozemstvu (Pismo donosimo u ovom broju Službenog vjesnika).

Prihvaćajući poziv iz Pisma određujem da se, kao i prošlih godina, milostinja na **sv. misama u nedjelju 5. rujna 2010. (također i posebni darovi) sakuplja za gradnju crkve na Udbini te da se ta milostinja što skorije dostavi Ordinarijatu u Poreč.**

Potičem također da se odazovemo pozivu na liturgijsko slavlje na Udbini: u 9 s. Križni put kreće od crkvice Svetog Marka-Groba; u **11 s. koncelebrirana sv. misa koju predvodi kard. V. Puljić.** Na početku mise bit će **blagoslov novoizgrađene Crkve hrvatskih mučenika**, na kojoj je glavina radova završena. - Svećenici koji pođete na Udbinu, ponesite albu i crvenu stolu.

+ Ivan, biskup v.r.

Teološko-pastoralni (tje)dan u Rijeci – 20. rujna 2010.

Broj: 806/2010.

Poreč, 16. kolovoza 2010.

Obavještavam subraću svećenike da će se ovogodišnji Teološko-pastoralni (tje)dan, koji se organizira za svećenike i redovnike četiriju biskupija Riječke metropolije, održati **na Teologiji u Rijeci u ponedjeljak, 20. rujna 2010.** na temu «*Današnji putevi i načini prenošenja vjere idućim naraštajima*». Početak Tečaja je u 8,45 a zaključak u 17,30 sati.

Pozivam sve naše svećenike da u što većem broju sudjeluju na cjelodnevnom programu/radu toga Dana. Ako je moguće, otkazimo onog dana sv. misu u župi, da bismo ostali do kraja programa.

Svi koji kane sudjelovati na TPT neka se **do 13. rujna prijave na naš Ordinarijat u Poreču:** važno je znati broj sudionika radi objeda/domjenka i koncelebracije (ponijeti albu i bijelu stolu).

Program:

8,45 Otvaranje i pozdravi

9,15 Dr. Nela Gašpar, O Bogu i religiji u suvremenom društvu. Mutacija sjećanja.

9,35 Dr. B. Mrakovčić, Svjedočanstvo – put prenošenja vjere prema Ivanovom evanđ.

9,55 Dr. Nikola Vranješ, Pastoral između tradicije i tradicionalizma

10,15 Rasprava 12,15 Sv. misa 13,00 Domjenak (objed)

14,30 Dr. Veronika Reljac, Obitelj kao povlašteni ambijent za prenošenje vjere
14,50 Mr. Anton Peranić, Vjeroučitelj između škole i župe
15,10 Rasprava 15,30 Odmor

16,00 Prof. Ksenija Kovačević, Prenosanje vjere iz perspektive vjeroučitelja
16,20 Vlač. Marijan Benković, Prenosanje vjere iz perspektive župnika
16,40 Završna rasprava 17,30 Zaključak programa

+ Ivan, biskup v.r.

Priprava odraslih na primanje sakramenata

Broj: 807/2010.

Poreč, 25. kolovoza 2010.

Podsjećam subraću svećenike da pripravu odraslih na primanje sakramenata, u župama gdje takvih ima, započnu već **u prvom tjednu mjeseca listopada**. U odvijanju katekumenata postupati prema uputama koje vrijede za našu Biskupiju. Gdje je moguće (u nekim dekanatima to uspješno rade) neka se tečaj organizira na jednom mjestu za sudionike iz svih župa dekanata.

Već na početku tečaja treba upozoriti sudionike da je primanje bilo kojeg sakramenta u Katoličkoj Crkvi **uvjetovano potrebom uređenja crkvenog braka** za sve koji žive u bilo kakvoj «zajednici». (Neka se ovoga svi župnici savjesno pridržavaju!).

Važan je i teoretski dio tečaja, no isto je tako važno također postupno **upućivanje u molitvu i u sudjelovanje na nedjeljnoj sv. misi**. - Pri koncu tečaja pomoći sudionicima da se što više uključe u župne aktivnosti – pjevanje, Karitas, uređivanje crkve, službu čitača...

+ Ivan, biskup v.r.

Listopad – mjesec krunice

Broj: 808/2010.

Poreč, 25. kolovoza 2010.

U mnogim se našim župama svečano slavi prva nedjelja mjeseca listopada kao **župna svečanost – Ružareva** (blagdan Majke Božje od Krunice je 7. listopada). Znak je to žive tradicije i pobožnosti koju su u prošlim vremenima promicale osobito Bratovštine Svete Krunice. Znamo pak koliko su u posljednja dva stoljeća Pape poticali i potiču moliti krunicu u kojoj «s Marijom promatramo lice Isusovo» (Ivan Pavao II.) Na molitvu krunice također jako su utjecala i Marijina ukazanja u Lurdu, Fatimi itd.

Braćo svećenici, organizirajmo osobito u ovom mjesecu moljenje krunice u župi, potičimo vjernike, mlađe i starije, da krunicu mole u obiteljima ili privatno. Tumačimo vrijednost i značenje krunice – poslužimo se uvijek živim **Apostolskim pismom Ivana Pavla II. «Krunica Djevice Marije» iz 2003.** Krunica je tradicionalna, jednostavna ali čudesno lijepa i učinkovita molitva Mariji, Majci Crkve!

+ Ivan, biskup v.r.

Misijska nedjelja – 24. listopada 2010.

Broj: 809/2010.

Poreč, 25. kolovoza 2010.

Misionari «zpaljeni božanskom ljubavlju», koja je sam Isus Krist, spremno se odazivaju da navijeste Boga koji je ljubav. Kao svećenici ili vjernici laici pozvani smo i mi da naviještamo Radosnu vijest, svatko na svoj način, tj. da sudjelujemo u misijskom poslanju Crkve.

Ove godine **Misijska nedjelja pada na 24. listopada**. Subraćo svećenici, za slavlje ove nedjelje poslužimo se Papinom porukom za Misijsku nedjelju. Uz malo inicijative i nešto dobrih suradnika moguće za taj dan, ali i cijeli tjedan, organizirati **prigodne programe** – molitve, recitacije, igrokaz, osobito s nastupom djece i mladih.

U nedjelju prije Misijske, upozorimo župljane da će **sva milostinja i drugi darovi**, prikupljeni na Misijsku nedjelju, biti za pomoć misionarima. – Sve priloge, pa, brz odgađanja dostavimo Ordinarijatu.

+ Ivan, biskup v.r.

Prijaviti Ordinarijatu nove studente teologije – laike

Broj: 810/2010.

Poreč, 25. kolovoza 2010.

Uz početak akademske godine potičem sve župnike da, ukoliko se neki vjernik laik iz pojedine župe prijavi za studij teologije (i pritom župnik daje preporuku Teologiji), svakako **prijavi dotičnog studenta (-ticu) također ovom Ordinarijatu** i našem Katehetskom uredu. Potrebno je, naime, da osobito Katehetski ured prati intelektualni i vjersko/moralni razvoj tih naših studenata, koji će nam, kao budući vjeroučitelji, biti danas/sutra prvi suradnici.

+ Ivan, biskup v.r.

Razrješenja i imenovanja

Dekretom našeg biskupa mons. Ivana Milovana došlo je do sljedećih promjena u službama svećenika u Porečkoj i Pulskoj biskupiji:

- ❖ Vlč. Stjepan Cvitić razriješen je službe župnika u Hreljićima i Filipani te umirovljen,
- ❖ Vlč. Hrvoje Okadar razriješen je službe župnog vikara u Buzetu i okolnim župama te imenovan župnikom Hreljića i Filipane,
- ❖ Vlč. Bernard Jurjević razriješen je službe voditelja Doma pri Pazinskom kolegiju i župnika Boruta te imenovan župnikom Sv. Marije na Krasu i Kaštela,
- ❖ O. Job Mikolić imenovan je upraviteljem župe Borut,
- ❖ Vlč. Dragutin Petrović razriješen je službe župnika Kringe i Muntrilja te imenovan sužupnikom u Plominu, Kožljaku i Sušnjevici,
- ❖ Vlč. Stipan Bošnjak razriješen je službe župnika u Baderni i Sv. Ivanu od Šterne, a imenovan župnikom Kringe i Muntrilja,
- ❖ Vlč. Geremia Massa, ostajući župnikom Žbandaja, imenovan je župnikom Baderne i Sv. Ivana od Šterne,
- ❖ Vlč. Pave Điko razriješen je službe župnika Kršeta, Materade i Petrovije,
- ❖ O. Mirko Vukšić imenovan je župnikom Kršeta, Materade i Petrovije,
- ❖ Vlč. Vladimir Brzić poslan je na studij Fundamentalne teologije u Zagreb,
- ❖ Vlč. Jeronim Jokić imenovan je župnim vikarom u Buzetu, Črnici, Sovinjaku, Brestu i Slumu,
- ❖ Vlč. Izidor Sekicki imenovan je župnim vikarom Baderne, Sv. Ivana od Šterne i Žbandaja,
- ❖ Vlč. Alen Žufić imenovan je župnim vikarom u Poreču,
- ❖ Vlč. Juan Manuel Castro Hernandez razriješen je službe župnog vikara u Poreču te se daje na raspolaganje Neokatekumenskom putu na 5 godina,

- ❖ Vlač. Rudolf Koraca razriješen je službe upravitelja župe Savudrija i Sv. Marija na Krasu,
- ❖ Prof. Josip Grbac imenuje se upraviteljem župe Savudrija i ostaje rektorom crkve Majke Božje Žalosne u Murinama – Umag,
- ❖ Preč. Mladen J. Milohanić razriješen je službe upravitelja župe u Kaštelu,
- ❖ Vlač. Jure Purkić razriješen je službe vršitelja bogoslužja u župi Kaštel,
- ❖ Mons. Vilim Grbac razrješuje se službe biskupijskog ekonoma,
- ❖ Preč. Ilija Jakovljević imenuje se v.d. biskupijskog ekonoma
- ❖ O. Krzysztof Rodak razriješen službe župnika u Sv. Petru u Šumi i Sv. Ivanu i Pavlu,
- ❖ O. Czeslaw Bielen imenuje se župnikom u Sv. Petru u Šumi i Sv. Ivanu i Pavlu,
- ❖ O. Euzebije Knežević razriješen službe župnog vikara u župama Sv. Petar u Šumi i Sv. Ivan i Pavao,
- ❖ O. Mario Škrtić imenuje su župnim vikarom u župama Sv. Petar u Šumi i Sv. Ivan i Pavao

IZ DJELOVANJA BISKUPIJE

Svećeničko ređenje u Puli

U subotu, 05. lipnja, primanjem reda prezbiterata u pulskoj prvostolnici po rukama porečkog i pulskog biskupa mons. Ivana Milovana, Alen Žufić, Jeronim Jokić, Vladimir Brizić, i Izidor Sekicki zaređeni su za svećenike Porečke i Pulske biskupije a Vjekoslav Kovač Riječke nadbiskupije. Tom su prigodom uz ordinarija koncelebrirali nadbiskup u miru Ante Jurić i biskup u miru Antun Bogetić te veliki broj svećenika iz ove i drugih biskupija, a svečanosti su nazočili i predstavnici sjemeništa u kojima su kandidati proveli godine pripreve za svećeničko zvanje.

Svečanim dolaskom procesije preko Trga Sv. Tome do glavnog ulaza u katedralu započelo je misno slavlje na kojem je mnoštvo vjernika, uz rodbinu i prijatelje ređenika, došlo nazočiti tom svečanom činu, što je prigodno spomenuo i biskup Milovan na početku homilije, „Želim da u ovim trenucima, dragi ređenici, osjetite blizinu, molitvu i radost vaših obitelji i prijatelja, pristiglih iz Bosne, Gorskog Kotara, i svih dijelova Istre, vaših formatora, župnika, profesora, svećenika...radost je ovo i vaših biskupa, sjemeništa, vaših župa, biskupija pulske i riječke Crkve.“ Citirajući nadalje uvodne riječi iz obreda ređenja iz dijaloga pozivatelja i biskupa, propovjednik se osvrnuo na pitanje „Što znači biti dostojan službe prezbiterata?“ Iako je, naime, svećeništvo čista milost, čisti Božji dar, Crkva ipak govori o onom „biti dostojan“, rekao je biskup te nastavio, „Krist je nakon uskrsnuća povjerio Crkvi nastavak svog spasiteljskog djela svijetu i upravljanje spasonosnim milostima i zaslugama, u što ulazi i utvrđivanje autentičnosti Kristova poziva na sudjelovanje u Kristovu svećeništvu. Biskup je nadalje, obraćajući se ređenima stavio naglasak na temeljni značaj njihovog boravka u sjemeništu naglasivši kako nije bilo dovoljno što su osjetili poziv za svećeništvo nego je bilo potrebno da se Crkva preko svojih ovlaštenih službenika uvjeri u autentičnost njihovog poziva, pa je u tom smislu, vrijeme provedeno u sjemeništu imalo i taj cilj.

„Dragi ređenici, i vama se dogodilo kao prvim Isusovim učenicima, i njih je Isus pozvao takve kakvi su bili, a onda nastojao iskorijeniti iz njih sve ono što nije u skladu s dioništvom u Njegovoj službi: častohleplje, ljubomora, težnja za vlašću i za prvim mjestima...Da, Isus je bio pozvao u svoju službu slabe i grešne ljude, koji su pošli za njim, ali motivi im često nisu bili posve čisti i ispravni“, istaknuo je propovjednik te nastavio, „I vas je Isus kao i onda apostole strpljivo poučavao i odgajao, pročišćavao i jačao za služenje, a činio je to po vašim odgojiteljima u sjemeništu, po vašim župnicima i biskupu.“

U nastavku homilije biskup je naglasio dva bitna uvjeta na kojim je Isus inzistirao kod apostola te su stoga temeljni u formaciji svećenika. Prvi se tiče ispovijesti osobne vjere a biskup ga je objasnio posežući za biblijskim citatom, Petrovim odgovorom na Isusov upit o svome poslanju ‚Ti si Krist Pomazanik, sin Boga živoga‘. „Važno je da vjerujete ono što Crkva vjeruje ali i da cijelim svojim bićem stojite iza toga, rekao je biskup obraćajući se ređenima.

G. Krizman

Zaključena Svećenička godina u Porečkoj i Pulskoj biskupiji

Na svetkovinu Presvetog Srca Isusova svećenici i vjernici Porečke i Pulske biskupije svečani završetak Svećeničke godine proslavili su pored crkve Sveta Marija *Svetomore* nedaleko Žminja u pazinskom dekanatu. Svečanost je započela pobožnošću Zlatne krunice

koju je vjernički puk pratio okupljen oko oltara, za tu prigodu smještenog uz sjeverni zid crkve. Molitvu krunice uz prigodna duhovna razmišljanja predvodio je vlč. Rikardo Lekaj a glazbene momente animirao je istarski kantautor duhovne glazbe Davor Terzić. Misno slavlje koje je započelo nakon procesije klera oko crkve predslavio je mons. Ivan Milovan, porečki i pulski biskup u koncelecijaciji sa mons. Antunom Bogetićem, biskupom u miru, te svećenicima i redovnicima biskupije. Ova proslava ujedno je i zahvala Bogu za 4 mladomisnika zaređenih u subotu, 5.lipnja u pulskoj katedrali, ali isto tako i za radost 4 zlatomisnika koji će ove godine proslaviti svoju 50.-tu obljetnicu misništva.

O značenju ove svečane proslave Svetkovine Presvetog Srca Isusova u prigodnom je uvodu govorio preč. Ilija Jakovljević, biskupijski kancelar koji je napose naglasio da je “svećenicima ovo bila prigoda da još dublje, umom i srcem, proniknu dar i otajstvo kojim su zahvaćeni, a cijeloj je Crkvi to bio poziv da se sa zahvalnošću, molitvom i spremnošću na što bolju suradnju svećenika i laika, sjeti svojih duhovnih pastira.” Citirajući poznatu Tertulijanovu rečenicu „Krv mučenika sjeme je novih kršćana.“ Preč. Jakovljević je nadovezao „možemo reći da žrtva ovih svećenika je duhovna snaga sadašnjim svećenicima, ali i blagoslov za nova svećenička zvanja. Nastavio je spominjući se i svih drugih žrtava: „Istarsko tlo natopljeno je krvlju ne samo svećenika nego i drugih mučenika. Mi ovim spomenikom, zajedno sa spomenicima koji su postavljeni 2000.godine svim nevino stradalima, želimo na jednom mjestu moliti za sve, bez obzira čije su žrtve. Ovdje se neće držati pompozni govori, nikoga osuđivati, nego kako to Crkva stoljećima čini, želimo moliti za sve žrtve. Mi praštamo svima koji su počinili zločine prema Katoličkoj Crkvi, praštamo, ali ne smijemo zaboraviti kako se ne bi ponovilo. Stoga i ovaj spomenik nas poziva na praštanje i molitvu.“

Podizanja spomenika prije 10 godina svim žrtvama, mučenicima i svjedocima vjere, 20. Stoljeća, spomenuo se i biskup Milovan na početku nadahnute homilije. Biskup je izrazio želju da „ovo molitveno okupljanje ojača zajedništvo naše biskupijske obitelji, da bude iskrena zahvala za Svećeničku godinu, spomen i i molitva za preminule, te jačanje u nadi i poslanju kojeg nam Bog - danas i ovdje - povjerava.“ Istaknuo je mjesto okupljanja kao „posebno sveto mjesto, uz starodrevnu crkvu Majke Božje - Svete Marije *Svetomore*, kamo vjernici već stoljećima dolaze, da bi po molitvenim okupljanjima ovdje doživjeli blizinu Boga; te da bi po zajedničkoj molitvi i druženju doživjeli blizinu i zajedništvo s drugim ljudima, doživjeli se upravo kao velika Božja i crkvena obitelj.“, te nastavio, „Sve to u ozračju prisutnosti one koja je majka Crkve, Majka čovječanstva, koja nam je od Boga darovana kao poseban znak ljubavi Božjeg Srca. Pa kao što je nedaleki Pazin – kako vele - „srce Istre“, a Žminj je blizu tog „srca“, tako se i mi danas ovdje uz Marijinu crkvu smijemo osjetiti sasvim blizu Srca Božjega, Srca Isusova.“ Spomenuvši činjenicu da se Svećenička godina trajala od prošlogodišnje do ovogodišnje svetkovine Srca Isusova biskup je istaknuo da uz tu svetkovinu još bolje razumijemo riječi sv. Ivana Vianneya, što ju je papa Benedikt u ovoj godini ponovio: „Svećeništvo je ljubav Srca Isusova.“ Naglasivši kako je Krist ustanovio svećeništvo istom kada i euharistiju, u predvečerje svoje muke i smrti, propovjednika je podsjetio da „po svećeničkom ređenju, svećenik 'in persona Christi-u osobi Krista', kao 'drugi Krist' može Kristovom moći navješćati, posvećivati i voditi narod.“ Biskup se nadalje spomenuo riječi blagopokojnog pape Ivana Pavla II. da je svećeništvo „dar i otajstvo“, dar Božji pojedincu, ali i za Crkvu i svijet.“ Mons. Milovan je istaknuo kako je „upravo prikladno slaviti završetak Svećeničke godine upravo u ovoj župi, odavna pa sve do danas bogatoj duhovnim zvanjima, koja su ovdje izrasla kao plod vjere, molitve i odgoja kako u obiteljima tako i u župnoj zajednici. I susjedna župa Svetvinčenat diči se brojnim svećeničkim zvanjima, među kojima je i naš Sluga Božji don Miro Bulešić.“ Istaknuvši geslo netom zaključene Svećeničke godine biskup je napomenuo da je „ta godina za same svećenike bila poziv na obnovu u življenju

vlastitoga predanja Isusu Kristu te ustrajnog, zauzetog i poniznog služenja ljudima.“ Nakon obrazlaganja triju temeljnih značajki svećeničkog poziva, naviještanja, posvećivanja i vođenja Božjeg naroda biskup je naglasio da Crkva tek ako moli i pruža podršku i suradnju svojim svećenicima ima pravo i kritizirati ih ondje gdje eventualno nisu na razini poziva, te nastavio ističući da „poučeni vjernici neće spasti na to da bi samo tražili od biskupa da im dade svećenika, nego će i sami, svjesni bitne važnosti svećeničke službe za Crkvu i društvo, truditi se oko odgoja djece i mladih te trajno moliti za nova zvanja.“

Biskup je nadalje zahvalio svećenicima na njihovom predanom radu u župnim zajednicama i drugim povjerenim im službama od kojih ne bježe nego na biskupov poziv „podmeću leđa“, jer, rekao je „volite Crkvu i želite joj služiti na mjestu i na način kako je to ovog časa najpotrebnije.“ Spominjući se proslave obilježavanja 60.-te obljetnice smrti Sluge Božjeg Miroslava Bulešića biskup je citirao riječi koje je tom prigodom o „zločinima triju protuljudskih ideologija“ izrekao kardinal Bozanić napose naglasivši bitnu povijesnu ulogu istaskog klera kroz zauzimanje za suživot i za očuvanje ljudskih vrijednosti koje su nevolje i zlo htjeli uništiti“. Željom „da ova proslava Svetkovine Presvetog Srca Isusova bude molitva za vjernost svećenika crkvi kao i molitva za nova duhovna zvanja“ mons. Milovan je zaključio ovu nadahnutu homiliju.

S posebnom je pozornošću tematski za ovu prigodu osmišljen prinos darova pa je tako bogoslov Josip Peteh donio na oltar svećeničku štolu, pripadnik redovničke zajednice sv. Pavla Prvog Pustinjaka pater Euzebije Knežević iz pavlinskog samostana u obližnjem Svetom Petru u Šumi donio je časoslov, časna sestra Augusta Modrušan iz reda Milosrdnica sv. Vinka Paulskog na službi u žminjskoj župi donijela je Knjigu Života-Bibliju, a kruh i vino bračni par Anica i Bogumil Erman iz Žminja.

Nakon popričesne molitve kler i vjernici u procesiji su se uputili prema mjestu gdje je, uz spomenike postavljene prije deset godina, sada nadodan i ovaj sa imenima 18 ubijenih pripadnika klera. Spomenik je otkrio jedan od ovogodišnjih zlatomisnika, sin ove žminjske župe koji je u mladosti kroz nekoliko godina u zatvoru osjetio svu gorčinu ideološke mržnje prema Crkvi. Nakon svečanog blagoslova spomenika biskup ordinarij je završnim blagoslovom zaključio ovaj radosni događaj koji će biti trajni i poticajni biljeg u životu istarske Crkve, napose stoga jer prožet znakovitošću mjesta koje odiše svom puninom bogatstva tradicije i kršćanskih korijena koji sežu duboko u povijest, ali i prodiru u srž ovog vjerničkog puka.

Misno slavlje uzveličano je pjevanjem žminjskog Župnog zbora Sv. Mihovila, a obzirom da su prigodno odabrane poznate i u narodu omiljene liturgijske pjesme okupljeno mnoštvo zdušno je i pjesmom slavio Boga.

G. Krizman

Proslava Sv. Tome u Puli

U subotu, 03. lipnja u pulskoj Katedrali Uznesenja Blažene Djevice Marije svečano je proslavljena svetkovina sv. Tome ap., zaštitnika Pulske biskupije i Grada Pule. Tim je povodom u prostorijama katedralne župe upriličen svečani susret između predstavnika mjesne Crkve i gradskih vlasti. Uz porečkog i pulskog biskupa Ivan Milovana susretu su nazočili preč. mr. Ilija Jakovljević, biskupijski kancelar i ekonom, mons. Vilim Grbac, pulski dekan i katedralni župnik te nekolicina župnika pulskih župa, a gradsku upravu predstavljao je prof. Fabrizio Radin, pulski dogradonačelnik. Ovo je bio prvi susret gradskih i dijecezanskih struktura u prigodi obilježavanja Sv. Tome nakon više godina pauze te je izražena namjera da se ubuduće razvije intenzivnija suradnja u cilju realizacije novih kvalitetnih sadržaja u sklopu

obilježavanja proslave svetkovine gradskog patrona, po uzoru na susjedne gradove koji u tom pogledu imaju razvijenu dugu tradiciju. U nastavku susreta razgovaralo se o većim aktualnim projektima na području grada, uglavnom iz domene infrastrukture, obrazovanja, i sl.

Na početku večernjeg slavlja okupljenim vjernicima kratkim se uvodom obratio mons. Grbac, katedralni župnik. Liturgijski dio svetkovine započeo je, sukladno višegodišnjoj tradiciji, sa svečanom pjevanom Večernjom u čast sv. Tomi, nakon koje je uslijedilo koncelebrirano misno slavlje pod predsjedanjem biskupa ordinarija, mons. Milovana, u koncelebraciji sa prečasnim kanonicima Stolnog kaptola Sv. Tome ap., te svećenicima dekanata. Ordinarij se u uvodnom dijelu homilije osvrnuo na lik i djelo Sv. Tome, naglasivši da je to bio čovjek velikih zanosa, te ustvrdivši kako je slijedom njegova najpoznatijeg postupka-provjeravanja, Isus izrekao blaženstvo svim generacijama vjernika nakon apostola, „Blaženi koji ne vidješe a vjeruju.“ Biskup je tu spomenuo kako je i novozaređeni pomoćni zagrebački biskup mons. Mijo Gorski, naslovni biskup Cavtata, uzeo za biskupsko geslo upravo riječi sv. Tome ap.: „Gospodin moj i Bog moj!“

U nastavku homilije, konstatacijom „najveće se stvari ne vide očima nego srcem“ propovjednik se osvrnuo na razne pristupe vjeri, citirajući pritom i encikliku pape Benedikta XVI. o odnosu razuma i vjere. Sadržaj vjere dan nam je Božjoj objavi no osim tog milosnog primanja hod i rast u vjeri plod su i osobnih nastojanja i zalaganja u jačanju vlastite vjere, uz ostalo kroz molitvu i sakramentalni život. Sveti Toma ap. primjer je čovjekove sumnje ali je uzor velike vjere, koji je završio svoj zemaljski život podnijevši mučeništvo kao Kristov svjedok, a prema predajama, zaslužan je za širenje vjere prema istoku, sve do Indije.

Svečanu Večernju i misno slavlje skladnim su pjevanjem, za ovu prigodu okupljeni u izuzetno velikom broju, pratili pjevači iz svih pulskih župnih zborova pod ravnanjem prof. Danice Benčić.

Gordana Krizman

Godišnjica mučeničke smrti Sluge Božjeg Miroslava Bulešića

Na blagdan sv. Bartola, apostola, Crkva u Istri obilježava godišnjicu mučeničke smrti Sluge Božjeg vlč. Miroslava Bulešića. Ove godine svečano koncelebrirano misno slavlje u župnoj crkvi u Svetvinčentu, gdje se nalaze posmrtni ostaci vlč. M. Bulešića, predvodio je mons. Ivan Milovan, biskup porečki pulski u koncelebraciji sa 45 svećenika. Mons. Milovan u homiliji je istaknuo da se Crkva u Istri svake godine, 24. kolovoza, spominje žrtve života, mučeničke smrti Sluge Božjeg Miroslava Bulešića, te vrši molitveni spomen na njegovo svjedočanstvo vjere, razmišlja i moli. Njegov mladenački primjer života može biti svjetiljaka u životu današnjoj generaciji mladih koji se nalaze na duhovnoj vjetrometini, izloženoj svim utjecajima današnjice te lako postaju žrtve hedonizma, konsumizma, manipulaciji sekta... Što ima danas može Crkva ponuditi? Biskup je istaknuo da je najbolji primjer baš primjer mučenika koji su imali za što umrijeti, imali su za što živjeti i nadati se. Mučenik ne umire iz fanatizma i mržnje, ne prihvaća smrt kao slijepu sudbinu, nego iz vjere i vjernosti, iz ljubavi prema Bogu i čovjeku, u hrabrosti, dosljednosti, ustrajnosti, u slobodi polaže život, to što je najdragocjenije... - i to je vrhunski čin ljubavi – istaknuo je mons. Milovan.

Crkva je u Istri, ali i šire u Miroslavu Bulešiću od samoga početka prepoznala čisto svjedočanstvo vjere i smatrala ga kršćanskim mučenikom. O njegovu svetačkom životu svjedoči i najnovija knjiga mons. Vjekoslava Milovana, pod nazivom „Bio je svet svećenik“ – istaknuo je Biskup.

Biskup je napose istaknuo kako je mučenička smrt Miroslava Bulešića mnogima u Crkvi i narodu otvorila oči o tome kakav je taj bezbožni komunistički režim, citirajući riječi dr. Grbca: „Mnogi su ljudi uvidjeli kako biti kršćanin i svećenik ne trpi jeftine kompromise. Još je više njih shvatilo da je tom smrću vjerodostojnost komunističke vlasti u Istri zadobila smrtni udarac.“

Mons. Milovan je nastavio: „Mučenik Bulešić je smrt podnio u ljubavi i praštanju prema onima koji su ga progonili i usmrtili. Također on nije tek pasivno prihvatio smrt, nego ju je svjesno prihvatio i gledao je kao smisao vlastita života.... Don Miro tako postaje najuzvišeniji izdanak jednog doba Crkve koje je već nazvano „stoljećem mučenika“.

Biskup je na kraju homiliji istaknuo, kako se nadamo, da se uskoro približava beatifikacija don Bulešića, koji neka bude svima nama, svećenicima i biskupima, redovnicama i vjernicima laicima, mlađima i starijima, svima: uzor i zagovornik u jačanju, življenju i prenošenju vjere.

Na kraju mise mr. Ilija Jakovljević, kancelar Biskupije predstavio je u kratkim crtama novu knjigu mons. dr. Vjekoslava Milovana, vicepostulatora u rimskoj kauzi Sluge Božjeg Miroslava Bulešića, pod nazivom „Bio je svet svećenik“. Knjiga donosi svjedočanstvo biskupa, svećenika i vjernika laika o svetačkom i kreposnom životu don Bulešića.

Biskup se potom susreo s polaznicima četvrtog nacionalnog susreta – seminara za učitelje formacije u mjesnim bratstvima franjevačke mladeži iz cijele Hrvatske koji su imali susret u Pazinskom kolegiju u Pazinu.

Ilija Jakovljević

IZ KRONIKE BISKUPOVIH NASTUPA

Naš Biskup je:

Lipanj 2010.

- 1.VI. u Zagrebu bio na susretu hrvatskih biskupa s kard. G. B. Reom i (popodne) na susretu biskupa i redovničkih provincijala
- 2.VI. bio na misi zahvalnici i na profesorskoj sjednici na Teologiji u Rijeci
navečer bio u Kringi radi obnove župne kuće
- 3.VI. podijelio sakrament sv. potvrde krizmanicima u Trvižu
navečer predvodio sv. misu i procesiju blagdana Tijelova u Puli
- 4.VI. u Krku bio na sjednici biskupa Riječke metropolije
navečer sudjelovao u bogoslužju blagdana sv. Kvirina, zaštitnika biskupije Krk
- 5.VI. u katedrali u Puli podijelio red prezbiterata V. Briziću, J. Jokiću, I. Sekickom, A. Žufiću i V. Kovaču;
popodne se susreo sa skupinom svirača i pjevača iz Gradišća (A) (s vlč.Kolićem)
navečer podijelio sakrament sv. potvrde u Sv. Ivanu od Šterne
- 6.VI. podijelio sv. potvrdu u Labinu i u Rabcu
- 7.VI. u Poreču predsjedao sastanku Odbora za proslavu 30. god. smrti B. Milanovića
- 8.VI. bio u Sv. Lovreču Paz., s I. Jakovljevićem i B. Orbanićem, radi obnove ž. crkve
- 9.VI. u Poreču predsjedao sastanku Odbora za zaključak Svećeničke godine
u Poreču predsjedao sastanku Ekonomske komisije
u Poreču predsjedao sastanku Zbora savjetnika
- 10.VI. blagoslovio novi hotel Valamar Riviera u Poreču
razgovarao s poglavarima Sjemeništa RM iz Pule (Piergioirgio, Michele, Josip)
- 11.VI. predvodio misu završetka Svećeničke godine kod Sv. Marije Svetomore, Žminj
- 12.VI. podijelio sv. potvrdu u Valturi i kod Svete Lucije Pazinske
- 13.VI. podijelio sv. potvrdu u Medulinu i Novoj Vasi Porečkoj
- 15.VI. bio u Kašteliru radi dogovora o radovima u župnoj crkvi
navečer sudjelovao na svečanosti blagdana sv. Vida u Rijeci
- 16.VI. primio delegaciju Policijske uprave iz Pule s kapelanom J. Listešom
- 18.VI. podijelio sv. potvrdu u Pomeru i u Prematuri
- 19.VI. podijelio sv. potvrdu u Dolenjoj Vas i u Tupljaku
- 20.VI. podijelio sv. potvrdu u Bujama i kod Sv. Ivana i Pavla
- 21.VI. u Raklju predvodio sv. misu na Duhovnoj obnovi – trodnevnici
- 22.VI. na TV Novoj u Puli sudjelovao u razgovoru o Sl. B. Egidiju Bulešiću
- 23.VI. u Poreču predsjedao godišnjem jurisdikcijskom ispitu mladih svećenika
- 24.VI. predvodio misno slavlje blagdana sv. Ivana Krstitelja kod Sv. Ivana u Puli
- 26.VI. podijelio sv. potvrdu krizmanicima Hrvatske misije u Rosenheimu (Njemačka)
- 27.VI. predvodio hrvatsko hodočašće u Alttoetingu (Njemačka)
- 28.VI. u Rijeci sudjelovao na misnom slavlju 10. obljetnice smrti mons. A. Tamaruta
- 29.VI. predvodio blagdansko misno slavlje u Sv. Petru u Šumi
navečer predvodio blagdansko misno slavlje kod Sv. Pavla u Puli
- 30.VI. bio na sastanku «Zaklade Adris» u Zagrebu

Srpanj 2010.

- 1.VII. sudjelovao na sastanku društva Benedikt d.o.o. u Poreču
u Dajli, s I. Jakovljevićem i A. Jukopilom, bio na dogovoru o obnovi ž. crkve

- navečer bio na dogovoru o obnovu stropa župne crkve u Višnjaju
- 2.VII. sudjelovao na primopredaji ekonomata Biskupije (V. Grbac – I. Jakovljević)
 - 3.VII. u Zagrebu sudjelovao u bogoslužju ređenja pomoćnog biskupa M. Gorskog u katedrali u Puli predvodio misno slavlje blagdana sv. Tome, zaštitnika
 - 4.VII. podijelio sv. potvrdu u Gospi od Mora u Puli, i u Vižinadi
 - 6.VII. djelomično sudjelovao na duhovnim vježbama svećenika u Pazinu
 - 7.VII. u Poreču sudjelovao u potpisivanju Cash Poola PBZ Zagreb i nekih naših župa
 - 8.VII. bio u Lobariki radi obnove župne kuće
 - 9.VII. u Pazinskom kolegiju sudjelovao na podjeli maturalnih svjedodžbi
 - 10.VII. podijelio sakrament sv. potvrdu Grožnjaju
 - 11.VII. podijelio sv. potvrdu Krnici i u Momjanu
 - 12.VII. bio na sastanku sa Župnim vijećem u Kringi radi obnove župne kuće
 - 14.VII. bio u posjetu bogoslovima na ljetovanju u Lovrečici
 - 15.VII. posjetio Sveć. dom u Puli i vlč. J. Listeša u Bolnici
podijelio krizmu na Velom Vrhu u Puli i
bio na otvorenju izložbe slika u «Madoneti» u Fažani
 - 16.VII. u Poreču primio gradonačelnika Buzeta
predvodio misno slavlje blagdana Gospe Karmelske u Bačvi
 - 17.VII. podijelio sv. potvrdu u Marčani
 - 18.VII. podijelio sv. potvrdu Lindaru i u Pazinskim Novakima
 - 19.VII. u Biskupiji u Poreču primio premijerku J. Kosor s četvoro ministara
 - 21.VII. u Poreču primio nove članove Pavlinske zajednice u Sv. Petru u Šumi
 - 22.VII. u Poreču s preč. A. Korenom radio na pripremi obnove zaručn. tečajeva
 - 23.VII. u Poreču primio izvještaj Katehetskog vijeća o vjeroučiteljima za 2010/11.
 - 24.VII. podijelio sv. potvrdu u Lobariki
 - 25.VII. podijelio sv. potvrdu Sv. Nedelji
 - 30.VII. u Poreču primio načelnika Općine Sv. Petar u Š. radi uređenja trga u Sv. Petru
navečer na susretu s odgovornima Istraturista Umag i na teniskom turniru
 - 31.VII. primio Ispovijest vjere i dr. od novih župnika prigodom nastupa u župama
u Boljunu bio radi dogovora u svezi sa Svećeničkim danom

Kolovoz 2010.

- 1.VIII. služio nedjeljne sv. mise u Fažani (župnik bolestan)
- 2.VIII. predvodio misu na hodočašću «Rim» u Franjevačkom samostanu u Pazinu
- 3.-7.VII. na odmoru kod vlč. A. Kolića u Austriji
- 8.VIII. predvodio sv. misu u Baratu i blagoslovio novu kapelicu u Červarima
- 9.VIII. predsjedao sastanku Ekonomske komisije u Biskupiji u Poreču
primio delegaciju Caritasa iz Biskupije Terni – Italija
- 12.VIII. u Poreču razgovarao s preč. M. Korenom i A. Cukrov o zaručn. tečajevima
- 15.VIII. predvodio dva blagdanska slavlja Velike Gospe u porečkoj bazilici
- 16.VIII. na blagdan sv. Roka u Fuškulinu podijelio sv. potvrdu krizmanicima
- 17.VIII. u Kringi predsjedao sastanku Odbora za obilježavanje 30. obljetnice smrti
mons. dr. Bože Milanovića
- 18.VIII. u Humu se susreo s gradonačelnikom Buzeta radi uređenja parkirališta
- 22.VIII. u Svetvinčentu služio misu i uručio Biskupijsko priznanje Lj. Čikada
navečer služio misu i bio na manifestaciji «Maša po starinski» u Sv. Petru 24.VIII.
predvodio misno slavlje u Svetvinčentu o godišnjici mučeništva M. Bulešića
- 26.VIII. bio na Svećeničkom danu u Boljunu
- 29.VIII. u Karojbi na zlatnoj misi A. Krajcara imao prigodnu homiliju

PRILOG

Uputa u svezi s obrednikom «Egzorcizmi i druge prošnje»

Broj: 800/2010

Poreč, 25. kolovoza 2010.

Subraćo svećenici, ovdje prilogu donosimo dokument/pismo «Odredbe o molitvama za ozdravljenje i egzorcizmima» Predsjednika Komisije HBK za liturgiju, mons. A. Škvorčevića, što ga je on oblikovao u suradnji s HILP-om i poslao svećenicima svoje Požeške biskupije.

Pismo je napisano u povodu izlaska iz tiska knjige «Egzorcizmi i druge prošnje» (Zagreb, KS, 2010.) te sadrži korisne i važne naputke svećenicima, na koji se način poslužiti ovim Obrednikom.

Određujem da se na području naše Biskupije porečke i pulske svi svećenici savjesno pridržavaju uputa koje su donesene u Pismu mons. A. Škvorčevića.

+ Ivan, biskup v.r.

ODREDBE O MOLITVAMA ZA OZDRAVLJENJE I EGZORCIZMIMA

Poštovana i draga braćo svećenici!

Nedavno je u hrvatskom izdanju tiskan *Rimski obrednik, Egzorcizmi i druge prošnje* (Kršćanska sadašnjost, Zagreb 2010). Pojedini od vas i neki drugi pastoralni djelatnici zanimali su se za način njegove primjene te za njegovo mjesto i značenje u pastoralu bolesnih osoba. Smatram stoga potrebnim na jednom mjestu navesti važnije odredbe i smjernice za pastoral bolesnih i egzorcizme, kako bi se izbjegle nejasnoće i spriječila moguća duhovna šteta, uzrokovana krivim postupcima.

I. Pastoral bolesnika - opće odredbe i napomene

Bolest je jedna od sastavnica ljudskoga života te joj Crkva pristupa iz vjere kao putu duhovnog pročišćenja i sjedinjenja s Bogom i kao povlaštenoj prigodi za molitvu, bilo da moli za milost prihvaćanja bolesti, bilo da moli za dar ozdravljenja. (Usp. KONGREGACIJA ZA NAUK VJERE, *Naputak o molitvama kojima se od Boga moli ozdravljenje*, [14. IX. 2000.], Dokumenti 126, Kršćanska sadašnjost, Zagreb 2001., Uvod).

1. U pastoralnoj skrbi za bolesne potrebno je postupati razborito, razlikujući tjelesne i duševne bolesti i stanja u kojima pojedinci traže duhovnu pomoć ili tu pomoć traže njihovi najbliži. Ta prosudba o bolesti omogućava da izaberemo prikladan oblik duhovne skrbi za bolesne i nemoćne te - prema stanju bolesnika i bolesti - primijenimo i odgovarajuće obrasce i načine molitve. Molitva je uvijek izraz vjere, spremne prihvatiti ono što je Božja volja u pogledu bolesti, te je tako valja tumačiti i preporučati bolesnima i drugim moliteljima za ozdravljenje.

2. Sami vjernici, osobno ili po molitvi svojih bližnjih, utječu se Gospodinu za dar tjelesnoga i duhovnoga zdravlja.

3. Kršćanska zajednica, okupljena na slavlje euharistije, zajedno moli za sve potrebne, a navlastito za bolesne i nemoćne. U tu svrhu, u dane kad je to liturgijskim odredbama dopušteno, može slaviti euharistiju po obrascu »Za bolesnike«.

4. Crkva bolesnicima pristupa i po slavlju »sakramenta bolesnih« kada, pomazanjem i molitvom prezbitera, nemoćne preporučuje trpećem i proslavljenom Kristu da ih pridigne i

spasi. (Rimski obrednik, *Red bolesničkog pomazanja i skrbi za bolesne*, br. 5.) Rimaska liturgijska tradicija pridržala je slavljenje sakramenta bolesničkoga pomazanja prezbiterima.

5. U redovitu skrb za bolesne i nemoćne pripadaju i pohodi, popraćeni zajedničkom molitvom, navještajem Svetoga pisma, riječima utjehe i bratske blizine, sakramentom pomirenja te pričestu. Uz svećenike i đakone, u to služenje mogu se također uključiti vjernici laici, osobito nositelji pastoralnih i liturgijskih službi u župi: akoliti i izvanredni služitelji pričesti. Valja nastojati da, uz njihovu pomoć, posebno u dane Gospodnje i svetkovine, bolesni i nemoćni budu po euharistijskoj pričesti pridruženi euharistijskom slavlju župne zajednice.

6. U nesakramentalnim slavljinama te u molitvama i blagoslovima za bolesnike Crkva se ravna ponajprije *Redom blagoslova (De benedictionibus)* u kojemu je sadržano više oblika i tekstova molitava za ozdravljenje, prilagođenih različitim okolnostima i stanjima bolesnika te mjestu slavlja. Red blagoslova bolesnika može predvoditi bilo svećenik bilo đakon, a laik će, kad ravna tim slavljem, odabrati molitve i obrasce koji su predviđeni za laike.

7. Liturgija Crkve poznaje i obred egzorcizma, čiju primjenu povjerava odabranim prezbiterima egzorcistima, koji će obred primijeniti u okolnostima i slučajevima kad se s dostatnom sigurnošću ustanovi da je neka osoba opsjednuta Zloduhom.

8. Molitve za ozdravljenje smatraju se *liturgijskima* ako su uzete iz liturgijskih knjiga koje je odobrila mjerodavna crkvena vlast. U suprotnom su *neliturgijske*. (Usp. KONGREGACIJA ZA NAUK VJERE, *Naputak o molitvama kojima se od Boga moli ozdravljenje*, [14. IX. 2000.], Disciplinske odredbe, čl. 2.)

II. Posebne odredbe o liturgijskim slavljinama za ozdravljenje

1. Poštujući prethodne opće odredbe i napomene, kao dijecezanski biskup, odgovoran za duhovni život i uređivanje svetoga bogoslužja u našoj mjesnoj Crkvi, u skladu s kan. 838 § 4 te u skladu s Naputkom o molitvama za ozdravljenje (KONGREGACIJA ZA NAUK VJERE, *Naputak o molitvama kojima se od Boga moli ozdravljenje*, [14. IX. 2000.], Disciplinske odredbe, čl. 4.), donosim posebne odredbe o liturgijskim slavljinama za ozdravljenje, a koje će se primjenjivati na području Požeške biskupije.

2. U svim redovitim liturgijskim slavljinama za bolesne neka se svatko drži odredba naznačenih u liturgijskim knjigama.

3. Za posebna i izvanredna liturgijska slavlja za bolesnike, kao i za velika vjernička okupljanja na kojima će se moliti za bolesnike i nemoćne, župnici, upravitelji crkava ili oni koji priređuju takva slavlja, dužni su pravovremeno u pisanome obliku zatražiti dopuštenje od dijecezanskoga biskupa.

4. Nije dopušteno u liturgijska slavlja za bolesne, sakramentalna i nesakramentalna, unositi neliturgijske oblike i molitve za bolesne.

5. Nije dopušteno miješati elemente različitih liturgijskih slavlja za bolesne, npr. slavlje euharistije i egzorcizma, ili slavlje pomirenja i egzorcizma.

6. Nikomu nije dopušteno redovite molitve za ozdravljenje pretvarati u egzorcizme, na taj ih način najavljevati ili predstavljati. Ne dopušta se u molitve za ozdravljenje unositi obrasce iz Reda egzorcizma.

7. Oni koji su odgovorni za liturgijska slavlja za bolesne, kao i za druge skupove na kojima se moli za bolesne i nemoćne, neka se pobrinu da slavlja odišu vjerom i pobožnošću te neka se klone svake spektakularnosti koja ne pripada duhu molitve i pobožnosti.

8. U slavljinama i molitvama neka na prvome mjestu bude istaknuta molitva Crkve, a ne moć ili posebni dar pojedinca.

9. U liturgijske čine i molitve nije dopušteno unositi geste koje nisu predviđene liturgijskim obredom.

10. Neka se posebice pazi da na liturgijskim činima i molitvama za ozdravljenje, a osobito u liturgiji egzorcizma, bude poštovana privatnost svakoga pojedinca, navlastito bolesnika ili opsjednutoga. Stoga se zabranjuje svaki oblik snimanja tih slavlja (audio, video, foto).

11. Slavlje egzorcizma smije vršiti samo prezbiter kojemu je dijecezanski biskup dao za to ovlast ili pojedinačno dopuštenje. Prezbiteri koji su ovlast za egzorcizme dobili od drugih dijecezanskih biskupa smiju na području Požeške biskupije vršiti službu egzorcizma samo uz prethodnu i pojedinačnu suglasnost dijecezanskoga biskupa.

III. Slavlja egzorcizma – odredbe i razjašnjenja

Glede slavlja egzorcizma, svi svećenici i drugi pastoralni djelatnici dužni su strogo se pridržavati odredaba koje su navedene u Rimskom obredniku, *Egzorcizmi i druge prošnje* (Kršćanska sadašnjost, Zagreb 2010.). K tome, neka imaju u vidu i sljedeća razjašnjenja i odredbe.

1. Veliki egzorcizmi (*exorcismi maiores*), shvaćeni kao molitve zaklinjanja u kojima Crkva u Kristovo ime i po službi prezbitera moli za oslobođenje onih koji su opsjednuti zlodusima, razlikuju se od tzv. manjih ili jednostavnih egzorcizama (*exorcismi minores*) kojima Crkva nad izabranicima za sakramente kršćanske inicijacije u vrijeme katekumenata, ili nad krštenicima u liturgiji krštenja, moli da se oslobode od posljedica grijeha i utjecaja Zloga tuda se jačaju na putu vjere i otvore srca Spasitelju (Usp. *Rimski obrednik*, Red pristupa odraslih u kršćanstvo, br. 156; *Rimski obrednik*, Red krštenja djece, br. 98.)

2. Odredbe koje slijede odnose se na velike egzorcizme, čija se slavlja ravnaju prema Rimskome obredniku, *Egzorcizmi i druge prošnje*.

3. Obrasce egzorcizma iz obredne knjige *Egzorcizmi i druge prošnje* nije dopušteno rabiti nikomu osim prezbiteru koji je za to dobio posebnu ovlast dijecezanskoga biskupa, i to samo za slavlja egzorcizma.

4. Nikomu nije dopušteno obrasce i molitve iz Reda egzorcizama unositi u neka druga slavlja za bolesne, sakramentalna i nesakramentalna.

5. Iz obredne knjige *Egzorcizmi i druge prošnje* prezbiteri, pa i sami vjernici laici, mogu slobodno, tj. bez prethodnoga odobrenja dijecezanskoga biskupa, rabiti samo one molitve i zazive koji se nalaze pod naslovom »Prošnje koje vjernici mogu privatno upotrijebiti u hrvanju protiv moći tmina« (*Egzorcizmi*, Dodatci, II.)

6. Prezbiter kojemu je dana ovlast ili služba egzorciste u potpunosti mora obdržavati odredbe iz Rimskoga obrednika, kao i posebne odluke dijecezanskoga biskupa.

Draga braćo svećenici! Pozivam vas da svoju pastoralnu skrb za bolesne vršite u evanđeoskom duhu kako ju je Crkva shvaćala od apostolskih vremena do danas, u čemu vam pomažu važeće norme. Neka Vam u tom bude na pomoć Božji blagoslov.

Požega, 17. lipnja 2010.

Antun Škvorčević
požeški biskup